

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA ÚČETNICTVÍ A DANÍ

Auditní analýzy pohledávek a závazků
Audit Analysis of Receivables and Payables

Student: Dagmar Jokielová
Vedoucí bakalářské práce: prof. Ing. Viola Šebestíková, CSc.

Ostrava 2019

Zadání bakalářské práce

Student: **Dagmar Jokielová**
Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **6202R049 Účetnictví a daně**
Téma: **Auditní analýzy pohledávek a závazků**
Audit Analysis of Receivables and Payables
Jazyk vypracování: **čeština**

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
2. Charakteristika auditu
3. Auditní analýzy v oblasti pohledávek a závazků
4. Konfrontace přístupů k pohledávkám a závazkům z pohledu auditu v konkrétní obchodní společnosti
5. Závěr

Seznam použité literatury

Seznam zkratk

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Seznam příloh

Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

HAKALOVÁ, Jana. *Účetní závěrka a auditing*. Brno: Tribun EU, 2010. 146 s. ISBN 978-80-7399-144-9.

KRÁLÍČEK, Vladimír. *Zákon o auditorech. Komentář*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2015. 110 s.

ISBN 978-80-7478-893-2.

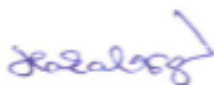
PILÁTOVÁ, Jana a Jaroslav RICHTER. *Pohledávky a jejich řešení v podnikové praxi: praktická řešení a vzory, daňová a účetní problematika: vybraná související ustanovení*. 2. vyd. Olomouc: ANAG, 2011. 120 s. ISBN 978-80-7263-678-5.

Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí bakalářské práce: **prof. Ing. Viola Šebestíková, CSc.**

Datum zadání: 23.11.2018

Datum odevzdání: 10.05.2019

Ing. Jana Hakalová, Ph.D.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Zdeněk Zmeškal
děkan fakulty

„Prohlašuji, že jsem celou práci, vypracovala samostatně. Přílohy č. 1 a 2, dané mi k dispozici, jsem samostatně upravila.“

V Ostravě dne 10. 05. 2019

Dagmar Jokielová

Obsah

1 Úvod	4
2 Charakteristika auditu	6
2.1 Podstata a význam auditu účetní závěrky	6
2.1.1 Komora auditorů ČR a její orgány	8
2.1.2 Povinnost ověřování účetní závěrky auditorem	10
2.2 Postup při provádění auditu	11
2.2.1 Vytvoření plánu auditu	12
2.2.2 Provedení auditu	17
2.2.3 Posouzení účetní závěrky	19
2.3 Závěr a vydání zpráv	19
3 Auditorské analýzy v oblasti pohledávek a závazků	23
3.1 Charakteristika pohledávek a jejich členění	23
3.2 Charakteristika závazků a jejich členění	30
3.3 Analýza při provádění auditu v oblasti pohledávek a závazků	34
4 Konfrontace přístupů k pohledávkám a závazkům z pohledu auditu a konkrétní společnosti	37
4.1 Představení společnosti	37
4.2 Testování a zhodnocení pohledávek z pohledu auditu a společnosti	37
4.3 Testování a zhodnocení závazků z pohledu auditora a společnosti	54
5 Závěr	65
Seznam použité literatury	66
Seznam zkratk	69
Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce	
Přílohy	

1 Úvod

Tématem bakalářské práce je Auditní analýzy pohledávek a závazků ve vybrané společnosti. Ke zvolení tohoto tématu mě přivedla odborná praxe v auditorské společnosti, kde jsem pracovala jako asistent auditora. V této auditorské společnosti jsem získala nové zkušenosti v oblasti auditu. Jelikož jsem dělala asistentku auditora, zvolila jsem pro bakalářskou práci téma, které je mi blízké. Oblast auditu se v dnešní době rozšířila, je to zajímavá, atraktivní disciplína, ve které bych chtěla nadále pokračovat.

Cílem bakalářské práce je zaměřit se na obecnou charakteristiku auditu, vymezit základní pojmy a popsat jednotlivé kroky, jak postupovat při auditu pohledávek a závazků ve společnosti s ručením omezeným. Praktická část je zaměřena na detailní analýzu testování pohledávek a závazků ve společnosti JOKIDA s. r. o. a následné zhodnocení výsledků tohoto testování.

Práce je rozdělena do čtyř hlavních kapitol. Druhá kapitola je zaměřena na obecnou charakteristiku auditu, legislativu, práva a povinnosti, kterými se auditorské společnosti, či auditori musí řídit, dále také vymezení obchodních společností, jež mají povinnost mít ÚZ ověřenou auditorem. Také je zde popsán celý auditorský postup při ověření ÚZ, od činnosti před uzavřením smlouvy, přes předběžné plánovací procedury, plán auditu, provedení auditu až do vydání zprávy auditora.

Třetí kapitola je zaměřena na obecné vymezení pojmů týkajících se pohledávek a závazků. V této kapitole jsou rozepsány druhy pohledávek a závazků, jejich členění, způsob ocenění, provádění inventarizací a účtování. U pohledávek jsou ještě obecně popsány účetní a daňové opravné položky k pohledávkám, které následně budeme v praktické části detailně testovat. Je zde také podrobně popsán postup analýz při provádění auditu.

Kapitola čtvrtá popisuje fiktivní obchodní společnost JOKIDA s. r. o., která se zabývá zprostředkováním obchodu a služeb. Na tuto společnost je aplikován proces auditorského testování v oblasti pohledávek a závazků. Všechna čísla a informace, jako jsou jména dodavatelů a odběratelů obsažených v tabulkách, jsou vymyšlená. Praktická část je zaměřena na detailní prozkoumání pohledávek a závazků, kde jsou uplatněny auditorské metody, analýzy a účetní principy.

Výsledkem této práce je zjistit, zda ÚJ vykazuje své pohledávky a závazky v souladu s platnou účetní a daňovou legislativou. V případě nesprávností, ke kterým bychom dospěli v rámci mého šetření, doporučujeme navrhnout opatření na zlepšení. V bakalářské práci byly použity metody popisu, komparace, syntézy, analýzy a zhodnocení.

2 Charakteristika auditu

Druhá kapitola je zaměřena na obecnou charakteristiku auditu, legislativu, orgány Komory auditorů ČR a postup provedení auditu před uzavřením smlouvy až po vydání zprávy auditora.

2.1 Podstata a význam auditu účetní závěrky

Audit ÚZ se zaměřuje na audit individuální nebo konsolidované ÚZ. Provádí ho nezávislý externí auditor nebo auditorská společnost na objednávku nejvyššího orgánu dané ÚJ. Výsledkem zkoumání je vyjádření názoru auditora, zda ÚZ podává poctivý a věrný obraz majetkové a finanční situace ÚJ k datu, k němuž je ÚZ sestavená.

ÚZ ověřená auditorem je zdrojem spolehlivých informací pro rozhodování obchodních partnerů, kteří jsou v obchodním styku s danou společností, bankou, akcionáři nebo potencionálními investory. Obecným cílem auditu je zajistit věrohodnost účetních informací u společností, které mají povinnost zveřejnit ÚZ a výroční zprávu.

Auditor při provádění auditu není schopen ověřit veškeré operace, které nastaly v průběhu auditovaného období. Názor auditora ve výroční zprávě nezaručuje úplnou správnost ÚZ, ale upozorňuje na významné nesprávnosti v ÚZ.

Cílem auditu ÚZ je umožnit auditorovi vyjádřit názor, zda je ÚZ vyhotovena v souladu s právními předpisy (Hakalová, 2010).

Při provádění auditorských služeb se auditor musí řídit zejména zákonem č. 93/2009 Sb., o auditorech a změně některých zákonů, který obsahuje spoustu významných ustanovení a pravidel. Tento zákon nabyl účinnosti dne 14. dubna 2009 a nahradil tak dřívější zákon č. 254/2000 Sb., který upravoval činnost auditora. Nový zákon o auditorech upravuje stávající právní úpravu české legislativy do souladu s předpisy stanovenými v Směrnici Evropského parlamentu. Zákon o auditorech určuje základní pojmy, práva a povinnosti statutárních auditorů, auditorských společností, asistentů auditora a dále také upravuje postavení a působení Komory auditorů České republiky a Rady pro veřejný dohled nad auditem. Je třeba dodat, že zákon nedefinuje pouze základní pojmy pro auditory, ale také pro subjekty veřejného zájmu, které podléhají auditu.

Zákon přináší mnoho změn, například pro právnické osoby, které mají povinnost mít ÚZ nebo konsolidovanou ÚZ ověřenou auditorem. Podle tohoto zákona o auditorech může

statutární orgán společnosti uzavřít smlouvu o povinném auditu pouze za předpokladu, že auditor byl schválen u akciové společnosti nejvyšším statutárním orgánem a u společnosti s ručením omezeným valnou hromadou. Může nastat situace, kdy ÚJ nemá nejvyšší orgán nebo nejvyšší orgán neurčil auditora. Proto zákon umožňuje určení auditora dozorčí radou. Zákon tak vymezuje odstoupení od smlouvy o povinném auditu. ÚJ může odstoupit jen v případě, že auditor nevykonává auditorské služby v souladu s právními předpisy, vnitřními předpisy nebo etickým kodexem. Jako důvod odstoupení od smlouvy nelze považovat rozdílnost názorů na auditorské postupy či účetní řešení. Jestliže se ÚJ, která má povinnost auditu, rozhodne odstoupit od smlouvy, musí své rozhodnutí zdůvodnit a oznámit Radě pro veřejný dohled nad auditem.

Významnou změnou je zřízení nového orgánu veřejného dohledu, a to „Rady pro veřejný dohled nad auditem“ se sídlem v Praze, který by měl dohlížet na činnosti Komory auditorů České republiky, např. na plnění funkcí daných zákonem, zda dodržují předpisy a auditorské standardy, jak provozují a řídí systém kontroly kvality auditorské činnosti, které jsou prováděné Komorou auditorů České republiky. Důvodem zavedení tohoto orgánu byl požadavek, aby se sjednotila evropská právní úprava s ostatními členskými státy, které mají dvojstupňový systém regulace činnosti auditorů tehdy, když je osoba plnící funkci veřejného dohledu podřazena organizaci auditorů.

Zákon upravuje pravidla pro audit týkající se subjektů veřejného zájmu. Jestliže auditor provádí auditorskou činnost u subjektů veřejného zájmu, musí povinně zveřejnit do 3 měsíců po skončení účetního období výroční zprávu o průhlednosti, která musí obsahovat informace dle zákona. Naopak povinností pro subjekty veřejného zájmu je stanovit si tříčlenný výbor pro audit, který má za úkol dohlížet na sestavení ÚZ a konsolidované ÚZ, a tím klasifikovat účinnost vnitřní kontroly. Auditor má povinnost podávat výboru pro audit veškeré informace týkající se významných skutečností, a to většinou o nedostacích ve vnitřní kontrole.¹

Klíčový auditorský partner je odpovědný za provádění povinného auditu u subjektu veřejného zájmu, kde musí platit tzv. povinná rotace auditorů, kdy auditor musí po sedmi letech ukončit auditorskou činnost dané společnosti a přenechat ji jinému auditorovi. Po uplynutí dvou let se auditor může vrátit zpět.

¹Zdroj: <https://www.epravo.cz/top/clanky/co-prinasi-novy-zakon-o-auditorech-56759.html>

Auditor se řídí Mezinárodními auditorskými standardy ISA, které jsou vydány Radou pro mezinárodní auditorské a ověřovací standardy IAASB. Komora auditorů ČR na základě doporučení od Mezinárodní federace účetních IFAC přistoupila na přijetí mezinárodních auditorských standardů, které nahradily české auditorské směrnice. Cílem mezinárodních standardů je zvýšení důvěryhodnosti, kvality auditu a auditorských zpráv, aby se klienti v kterékoli zemi v rámci EU mohli spolehnout na správně ověřenou ÚZ. ISA 200 uvádí cíle a principy auditu.

Auditoři poskytují služby jako je ověření ÚZ, konsolidované ÚZ, výroční zprávy a konsolidované výroční zprávy, dále prověřují zprávu o vztazích mezi propojenými osobami, zprávu o hospodaření bank, zahajovací rozvahu při sloučení společností, zprávy o hospodaření soukromých škol a hlášení o podnikání bank pro ČNB, ověřují také splacení základního kapitálu, prověrku ÚZ, výkazy, ekonomické skutečnosti podle požadavků zákazníka a ÚZ podle jiných předpisů, např. (IAS, GAAP, HB II).

Auditor je fyzická osoba, která je zapsána v Komoře auditorů a bylo jí vydáno oprávnění provádět auditorskou činnost.

Auditorská společnost je právnická osoba, která je zapsána v Komoře auditorů a bylo jí vydáno auditorské oprávnění. Jménem společnosti mohou auditorskou činnost provádět auditoři.

Auditor je povinen se řídit mezinárodními auditorskými standardy, vnitřními předpisy, vydanými Komorou, a profesními předpisy.

Auditor je povinen při provádění auditu ověřit, zda:

- ÚZ nebo konsolidovaná ÚZ podává věrný a poctivý obraz předmětu účetnictví a finanční situace ÚJ,
- výroční zpráva nebo konsolidovaná výroční zpráva je v souladu s ÚZ nebo konsolidovanou ÚZ (Hakalová, 2010).

2.1.1 Komora auditorů ČR a její orgány

Komora auditorů České republiky vznikla v roce 1993 a je samosprávnou profesní organizací všech auditorů. Komora auditorů je od 14. dubna 2009 nově upravená zákonem č. 93/2009 Sb., o auditorech.

Hlavním úkolem Komory auditorů ČR je plnění funkcí, které uvádí Hakalová (2010, s. 85, 86):

- *„vede seznam auditorů a registr hostujících auditorů,*
- *vede seznamy auditorských společností,*
- *eviduje asistenty auditora,*
- *organizuje auditorské zkoušky a rozdílové auditorské zkoušky,*
- *navrhuje členy zkušební komise Radě pro veřejný dohled nad auditem,*
- *vydává osvědčení o zápisu do seznamu auditorů a do seznamu auditorských společností,*
- *kontroluje provádění auditorské činnosti,*
- *vydává národní auditorské směrnice v souladu s obecně závaznými právními předpisy a mezinárodními auditorskými standardy,*
- *vydává vnitřní profesní předpisy Komory, zejména Statut, Jednací řád sněmu, Volební řád, Příspěvkový řád, Kárný řád, Etický kodex, Dozorčí řád, Směrnici pro řízenou praxi asistentů, Směrnici pro kontinuální profesní vzdělávání auditorů atd.,*
- *zveřejňuje seznamy auditorů a auditorských společností zapsaných v seznamech Komory,*
- *rozhoduje o dočasném nebo trvalém zákazu auditorské činnosti,*
- *posuzuje žádosti o osvobození od části auditorské zkoušky a žádosti o uznání kvalifikace,*
- *organizuje vzdělávací akce jako přípravu na složení auditorské zkoušky,*
- *zajišťuje nabídku vzdělání pro auditory, asistenty auditora a pro odbornou veřejnost,*
- *pořádá odborné semináře a klubové večery,*
- *zajišťuje prodej odborných zahraničních publikací,*
- *vydává časopisy Auditor a odborné příručky pro auditory,*
- *spolupracuje s tuzemskými i zahraničními profesními organizacemi a s institucemi státní správy,*
- *je aktivním členem mezinárodních profesních organizací IFAC a FEE.“*

Nejvyšším orgánem Komory je sněm, který je vytvořen z auditorů, a ti jsou zapsáni v seznamu Komory. Tento sněm se svolává nejméně jednou za dva roky, kde volí členy orgánů, tj. Výkonného Výboru, Dozorčí komise, Kárné komise, Volební komise a auditora Komory.

Nejvyšším výkonným orgánem Komory je výkonný výbor, který volí prezidenta a viceprezidenta. Rozhoduje o věcech, které jsou dány zákonem, usnesením sněmu, statutem a dalšími vnitřními předpisy. Pomocnými orgány jsou odborné výbory a pracovní skupiny.

Kontrolním orgánem Komory je dozorčí komise. Jejím úkolem je dohlížet a kontrolovat, zda se auditor ve své činnosti řídí podle zákona o auditorech, auditorskými směrnici a vnitřními předpisy.

Kárná komise posuzuje, zda auditor neporušil své povinnosti, které jsou stanovené zákonem o auditorech či auditorskými směrnici a profesními předpisy Komory (Hakalová, 2010).

2.1.2 Povinnost ověřování účetní závěrky auditorem

Povinnost auditu je vymezena v § 20 zákona o účetnictví. Tento paragraf říká, že povinnost mít ÚZ ověřenou auditorem mají ÚJ, kterým tuto povinnost stanoví zvláštní právní předpis, a dále:

- velké ÚJ s výjimkou účetních jednotek, které nejsou subjekty veřejného zájmu,
- střední ÚJ,
- malé ÚJ, pokud jsou akciovými společnostmi nebo svěřenskými fondy zapsanými v občanském zákoníku, které za předcházející účetní období, překročily nebo dosáhly alespoň jednu z uvedených hraničních hodnot:
 - a) aktiva 40 mil. Kč,
 - b) roční úhrn čistého obrátu 80 mil. Kč,
 - c) průměrný počet zaměstnanců 50,
- ostatní malé ÚJ, jako jsou malé obchodní společnosti, fyzické osoby a družstva, které za předcházející účetní období nepřesáhly 2 z hraničních hodnot, viz výše.

ÚJ, které mají povinnost ověřování ÚZ auditorem, musí sestavovat ÚZ v plném rozsahu (Hakalová, 2010).

Některé ÚJ nejsou povinny mít ověřenou ÚZ auditorem, která je sestavená v průběhu konkursu, a to po dobu nepřetržitě po sobě jdoucích 36 kalendářních měsíců od data, kdy nastaly účinky prohlášení konkursu. Dále není povinnost ověřovat ÚZ v případě, že došlo ke zrušení konkursu, a to z důvodu nepostačujícího majetku dlužníka pro uspokojení věřitelů. ÚZ,

kteřá je sestavena ke dni předcházejícímu den, kterým nastanou účinky schválení reorganizace, opět nesignalizuje povinnost ověření auditorem.

ÚJ si mohou nechat ověřit ÚZ i v případě, že ve sledovaném období nesplňují podmínky k provedení auditu. V tomto případě se jedná o tzv. dobrovolný audit, který zabezpečuje kontinuitu v ověřování. Jeho přerušeni a opětovné zahájení nese riziko nesprávnosti neověřovaných zůstatků převzatých z předcházejícího účetního období. Auditor v tomto případě buď vyjádří výhradu k neověřovaným zůstatkům, nebo zpětně ověří převzaté zůstatky.

2.2 Postup při provádění auditu

Prvním krokem ÚJ, která má povinnost ověření ÚZ nebo konsolidované ÚZ auditorem, podle zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, vymezuje povinnost auditu v § 20 – Ověřování ÚZ auditorem, by měla jmenovat auditora nejvyšším orgánem dané společnosti ještě před ukončením účetního období. Tato povinnost je nutná při provádění prvního auditu, ale také v případě, že auditor ověřoval ÚZ v předcházejících letech.

Před uzavřením smlouvy se společností je důležité, aby se auditor podrobně seznámil se strukturou podniku, předmětem podnikání, dodavateli a odběrateli. Na základě získaných informací auditor posoudí riziko zakázky a rozhodne se, zda danou zakázku přijmout, či nikoliv. Na začátku je také důležité, aby si klient uvědomil, jaké služby mu poskytuje auditor. Mnohokrát vedení společnosti očekává od auditora i poradenské služby jako je daňové a účetní poradenství. Další podmínkou je ujištění nezávislosti auditora. To znamená, že auditor není v osobním ani rodinném vztahu s členy vedení společnosti a neposkytuje žádné služby, které by toto ovlivnily (např. sestavení ÚZ nebo daňového přiznání).

Poslední krok před uzavřením smlouvy je seznámení auditora s podnikatelskou činností ÚJ a s ostatními skutečnostmi. Díky tomuto kroku je auditor schopen si stanovit časovou náročnost a pracnost této zakázky, od které se odvíjí cena za audit. Cena za audit je určena na základě kalkulace pracnosti a časové náročnosti, nikoliv za hospodaření ÚJ (Müllerová, 2013).

Posouzení rizika zakázky je důležitý krok před přijetím zakázky

Auditor musí provést identifikaci rizikových faktorů, které se týkají především finančních výsledků, organizační struktury, podnikatelského prostředí, podnikatelské činnosti, vnitřního kontrolního systému.

Na základě těchto faktorů vyhodnotí, zda se jedná o obvyklé nebo vyšší riziko. Jedná-li se o obvyklé riziko, auditor zakázku přijme, ale přesto musí průběžně přehodnocovat riziko zakázky na základě nově předložených informací. Může také nastat situace, že auditor vyhodnotí riziko vyšší než obvyklé, přičemž i v tomto případě může zakázku přijmout, ale tuto skutečnost musí zahrnout do plánování auditu. Na to musí auditor reagovat zvýšením profesní skepse, méně se spoléhat na vnitřní kontroly ÚJ, a především odmítnutí termínů, které by auditorovi neumožnily provedení auditorských postupů.

Po projednání všech podmínek zakázky s vedením ÚJ by měla být vyhotovena písemná dohoda o provedení auditu ÚZ pro danou společnost, ve které bude stanoven přesný cíl, rozsah auditorské zakázky, rozsah odpovědnosti a forma auditorské zprávy. Auditor se nesmí zavázat k poskytování služeb, které by byly v rozporu s etikou auditorské profese (Müllerová, 2013).

2.2.1 Vytvoření plánu auditu

Po uzavření smlouvy se auditor musí seznámit detailně s činností a podnikatelským prostředím ÚJ, s jeho vnitřním kontrolním systémem a účetním procesem. Po předběžném seznámení musí ještě auditor provést analytický postup k identifikaci rizik, podle kterých vyhodnotí danou situaci a stanoví plánovací hladinu významnosti.

První podstatnou podmínkou úspěšného auditu je získat přehled o činnosti a oblasti podnikání ÚJ. Auditor by měl na základě odborného úsudku určit, kolik informací je nutno získat pro dosažení daného cíle. K získání potřebných informací auditor provádí řadu rozhovorů s vedením společnosti, se zaměstnanci v oblasti účetnictví, financí či jiné oblasti. Pro auditora je podstatné upozornit společnost na to, aby s ním jednalo jak vedení, tak ostatní zaměstnanci otevřeně a neskřývali nějaké nedostatky.

Činnost a podnikání ÚJ mohou ovlivňovat vnější a vnitřní faktory, např. velikost odvětví, rozptýlení a umístění ÚJ, struktura vedení společnosti, účetní metody, řízení rizik a jiné.

Kontrolní prostředí popisuje přístup, činnost a informovanost statutárních orgánů, vedení společnosti a zaměstnanců. Vrcholové vedení používá účinné metody kontroly systému plánování, kalkulací rozpočtů, porovnání skutečných výkonů s plánovanými a jiné. Tento proces auditor provádí, aby zjistil, do jaké míry se může spolehnout na vnitřní kontroly. Forma vnitřní kontroly se liší v závislosti na velikosti dané ÚJ. Pro auditora jsou podstatné kontroly související se sestavením ÚZ, která podává poctivý a věrný obraz majetkové a finanční

struktury ÚJ. Auditor se soustředí na kontroly, které je nutno provést pro identifikaci rizika vzniku významné nesprávnosti, kontroly týkající se oblastí, kde identifikoval riziko vzniku významné nesprávnosti, a oblastem, kde testy věcné správnosti neposkytují dostatečné důkazní informace.

Na závěr auditor musí vyhodnotit spolehlivost a bezpečnost těchto systémů, aby zvážil, do jaké míry se může spolehnout na systémy při provádění auditu.

Auditor vyjadřuje ve zprávě svůj názor na informace uvedené v ÚZ. Aby si mohl za svým názorem stát, musí se ujistit, že dané informace jsou správné a že je správný i celý proces předcházející sestavení ÚZ. Tudíž je důležité, aby se seznámil a porozuměl účetnímu systému dané společnosti. Auditor prozkoumává počítačové prostředí a zjišťuje, zda ÚJ má zabezpečená data, kdo má přístup do daného systému a zda jsou noví zaměstnanci seznámeni se systémem a jestli nehrozí nějaké riziko výskytu chyb z důvodu nedostatku zkušeností s tímto systémem. Auditor by se měl dostatečně seznámit s jednotlivými cykly dané společnosti a informacemi, které s těmito cykly souvisí, např. příjem a zpracování nákupů, zpracování a úhrada závazků, prodejní objednávky expedice a fakturace, účtování zásob, dlouhodobého majetku, mezd, nákladů a výnosů.

Přijde-li auditor na to, že transakční cyklus je nespolehlivý, musí posoudit, o jaké riziko se jedná, a tím pádem musí svůj plán auditu přehodnotit.

Porozumí-li auditor účetnímu systému, je schopen vyjádřit o jaké typy možných nesprávností se jedná, určit faktory ovlivňující riziko vzniku závažné nesprávnosti a navrhnout auditorské postupy, aby snížil riziko nesprávnosti (Müllerová, 2013).

U předběžných analytických postupů se auditor dívá na účetní zůstatky účtů v hlavní knize a na vzájemné vazby.

Tyto skutečnosti se zaměřují především na:

- porovnání běžného účetního období s minulým,
- analýzu významných rozdílů z tohoto porovnání,
- kontrole a dodržování účetních metod určených ve vnitřních směrnících,
- identifikace případných změn účetních metod a jejich odůvodnění,
- ověření a kontrolu transakcí se spřízněnými osobami, neobvyklých nebo podezřelých transakcí,
- zkoumání, zda ÚJ je schopna pokračovat v aktivitách do budoucna,

- prostudování zápisů z valných hromad, zasedání představenstva nebo dozorčí rady, aby odhalil, zda z jejich rozhodnutí není riziko finančních problémů,
- konzultace s vedením společnosti o neúčtetních informacích,
- přezkoumat události, které nastaly po datu ÚZ, a zdali mají vliv na schopnosti ÚJ pokračovat ve svých aktivitách (Müllerová, 2013).

Po výsledcích z předběžných analytických postupů auditor analyzuje významné změny nebo zjištění, které následně projednává s vedením ÚJ. Může nastat situace, kdy auditor objeví v průběhu těchto postupů neočekávané skutečnosti. V této situaci auditor žádá vedení společnosti, aby tato zjištění vysvětlili. V případě, že vedení není schopno tyto skutečnosti vysvětlit, je na auditorovi, aby zvážil rizika zakázky a přizpůsobil tomu plán auditu.

Na základě odborného úsudku a v souvislosti s vyhodnocením rizika zakázky auditor stanoví hladinu významnosti. Významnost je chápána jako mezní hodnota, kdy ÚJ má záruku, že případná chyba není významná a nebude mít vliv na jejich ekonomické rozhodování.

Auditor si vytvoří základnu, podle které určí hladinu významnosti. Nejčastější základnou je identifikace kritického komponentu ÚZ, u kterého se auditor domnívá, že se na ni uživatel zaměří. Mohou to být tržby, zisk po zdanění, hodnota aktiv, oběžná aktiva, vlastní kapitál apod.

Po vyměření základny auditor stanoví přiměřenou procentní sazbu, která by neměla překročit hraniční body:

- 0,5 – 1,5 % z celkových aktiv,
- 5 – 10 % ze zisku před zdaněním z běžné činnosti společnosti,
- 0,5 – 1,5 % z tržeb (Hakalová, 2010).

Auditor posuzuje riziko nesprávnosti na základě pravidel stanovených zákonem o účetnictví. Zákon o účetnictví říká, že účetní případy, které spadají do účetnictví, by měly být účtovány do období, s nímž časově a věcně souvisí. ÚJ musí vést své účetnictví tak, aby dodržela tyto podmínky – správnost, úplnost, průkaznost, srozumitelnost a přehlednost. Dále musí vést účetnictví takovým způsobem, který zachovává trvalost účetních záznamů.

V účetnictví se může vyskytnout mnoho nesprávností:

- účetnictví není správné – protože účetní operace buď byly zaúčtovány ve špatné částce, nespádají do tohoto účetního období, jsou zaúčtovány na jiný účet nebo se vůbec neuskutečnily,

- účetnictví není úplné – účetní operace, které se uskutečnily v daném období, nebyly buď zaúčtovány, nebo byly zaúčtovány v jiném účetním období, než nastaly,
- účetnictví není průkazné – účetní operace, které jsou zaúčtovány bez předloženého účetního dokladu.

Jestliže se v účetnictví objeví nesprávnosti, bude to mít dopad na nesprávnosti ÚZ. Důvodem nesprávnosti může být použití špatných účetních metod. K nejzávažnějším nesprávnostem v ÚZ patří špatné zvolení metody oceňování položek, z čehož vyplývá, že tato nesprávnost výrazně ovlivní finální informace ÚZ. Informace v ÚZ mohou být buďto nadhodnocené nebo podhodnocené. V těchto případech může být tato nesprávnost zavádějící pro uživatele.

Pokud auditor posuzuje rizika na úrovni účetních zůstatků, zohledňuje tyto faktory, které signalizují vznik potenciální nesprávností:

- neobvyklé transakce – nesouvisí s běžnou činností ÚJ,
- účetní odhady – účtování na konci účetního období,
- oprava účtování,
- tlak na finanční výsledky,
- neobvyklé operace s propojenými osobami.

Cílem naplánování auditu je perfektní zorganizování celého postupu tak, aby byl audit proveden s řádnou péčí a zároveň efektivním způsobem. Auditor musí vše načasovat tak, aby včas odhalil případné nedostatky v ÚZ a mohl je ještě opravit před schválením ÚZ valnou hromadou a jejím zveřejněním.

Podle doposud provedených postupů auditor vyhodnotí, jaké existuje riziko a také do jaké míry se může spolehnout na vnitřní kontroly. Před vyjádřením názoru na ÚZ ještě zhodnotí, jak rozsáhlé testy musí provést.

Plán auditu obsahuje celkovou strategii, jejíž součástí je:

- popis činnosti ÚJ,
- předpokládané riziko zakázky a rozsah postupů, jež budou dostačující pro vyhodnocení rizik významných nesprávností,
- charakteristiku kontrolního prostředí a naplánování testů vnitřních kontrol,
- naplánování testů věcné správnosti,
- určení problémové oblasti,

- závislost klienta na výpočetní technice,
- časový harmonogram auditu a termíny pro vydání zpráv.

Veškeré informace, týkající se plánu auditu na danou zakázku, projednává auditor s vedením ÚJ (Müllerová, 2013).

Plánování testů vnitřních kontrol auditor provádí v případě, že se rozhodne spoléhat na vnitřní kontrolní systém společnosti. Díky testům auditor prověří významné nesprávnosti v účetnictví a zabraňuje tak jejich dalšímu vzniku, dále zjišťuje ochranu aktiv klienta. Auditor získává informace o dané společnosti od vedení společnosti, zaměstnanců či programovými kontrolními postupy. Každý kontrolní postup, který auditor vykoná, musí zaznamenat a vyhodnotit významné nesprávnosti či nesprávnostem zabránit.

Následně po konzultaci s vedením a zaměstnanci auditor navrhne testy vnitřních kontrol, které mu v průběhu auditu budou poskytovat dostatečné a spolehlivé informace. Obecně se auditor seznamuje s informacemi o účetním systému společnosti, pokud jsou podle zákona správné, srozumitelné a průkazné. Kontroluje hlavně, jestli jsou v hlavní knize účtovány všechny účetní případy, které v daný okamžik nastaly, a zda jsou prokazatelné účetním dokladem. Tyto testy jsou prováděny v těchto oblastech: DNM, DHM, zásoby, pohledávky, peněžní prostředky, závazky, rezervy, náklady a výnosy.

Dále auditor provádí plánování testů věcné správnosti, aby zabránil významným nesprávnostem, které by se mohly objevit v ÚZ a nebyly opraveny vnitřním kontrolním systémem.

Testy věcné správnosti auditor provádí ve třech úrovních:

- vysoká úroveň – položky, které auditor identifikoval jako vysoké riziko vzniku nesprávnosti,
- střední úroveň – auditor neidentifikoval riziko vzniku nesprávnosti, ale nedůvěřuje vnitřnímu kontrolnímu systému ÚJ,
- nízká úroveň – auditor neidentifikoval riziko vzniku nesprávnosti a důvěřuje vnitřnímu kontrolnímu systému ÚJ.

Existují tři možné způsoby, kterými auditor provádí testy věcné správnosti.

Analytické testy věcné správnosti – porovnává skutečnost s očekáváním většinou v oblasti, kde se kumulují opakující se podobné operace.

Auditor provádí následující kroky:

- vybere položky ÚZ, u kterých bude provádět testy,
- stanoví předpokládané hodnoty,
- určí mezní hodnotu tolerovaného rozdílu, kdy bere v úvahu hladinu významnosti,
- vyzdvihne významné rozdíly,
- vyhodnotí a vše shrne do závěrů pro další postupy.

Detailní testy věcné správnosti – ověřují zůstatky konkrétních účtů. Auditor rozhoduje na základě předpokládaného rizika, zda bude ověřovat všechny položky týkající se vybraného účtu nebo pouze určitý vzorku položek.

Auditor provádí následující kroky:

- určení zůstatků účtů, u kterých se budou detailní testy dělat,
- stanovení metody (test všech položek, vybrané položky nebo test vzorku),
- stanovení tolerovaného rozdílu při zohlednění hladiny významnosti,
- stanovení významných rozdílů a jejich přezkoumání,
- vyhodnocení a shrnutí závěrů pro další postup.

Na závěr auditor shrne celý proces plánování a projedná ho s členy auditorského týmu a s vedením společnosti (Müllerová, 2013).

2.2.2 Provedení auditu

Při provádění auditu auditor využívá testy spolehlivosti, díky kterým posuzuje, jak velké riziko může vzniknout a do jaké míry může na tento test vnitřních kontrol spoléhat. Dle vyhodnocení se auditor rozhodne, jaké další testy bude provádět. Existují dva druhy testování, a to buď přímo nebo nepřímě. Při přímém testování je auditor účastníkem vybraných procesů dané společnosti, například inventura zásob. Nepřímé testování je zaměřeno spíše na rozhovorech s pracovníky jednotlivých oddělení, kteří dohlíží, nebo naopak provádějí kontroly. Auditor se zajímá o to, zda kontroly pracují správně.

U předběžných analytických postupů auditor určil očekávané hodnoty u zůstatků zvolených položek, nastavil mezní hodnotu tolerovaného rozdílu s očekáváním a identifikoval tak vzniklé rozdíly, či neobvyklé změny. Následně auditor provádí závěrečné analytické postupy, ve kterých se ujistí, že neexistují významné nesprávnosti u jednotlivých položek, které ÚJ vykazuje. Jednotlivé zůstatky účtů jsou srovnávány s plánem a zároveň zvažují

reálnost a způsob sestavení. Zkoumá vztah mezi souvisejícími hodnotami, např. výše mzdových nákladů na zaměstnance, tržby a náklady související s prodaným zbožím aj. Konečné zůstatky tohoto období jsou srovnávány s minulým obdobím.

Poté, co je auditor přesvědčen o tom, že očekávané hodnoty jsou přesné a analytické testy spolehlivé, dospěje k závěru, že hodnoty neobsahují významné nesprávnosti.

Detailní testy se provádějí na vykazovaných zůstatcích v ÚZ. Auditor si určí na základě profesionálního úsudku, jak rozsáhlou část položek bude testovat v porovnání s hladinou významnosti. K výběru vzorku se používají 2 různé metody, a to:

- statická metoda – vybírání vzorků buďto náhodně, systematicky, nebo kumulovaným výběrem podle velikosti,
- nestatická metoda – auditor volí vzorky na základě svého úsudku a zkušenosti.

Jsou tři druhy auditorského rizika:

- přirozené riziko,
- kontrolní riziko,
- zjišťovací riziko.

Jestliže auditor při testování zůstatku účtu vyhodnotí riziko, musí získat potřebné informace, aby toto riziko snížil. Existuje-li nějaká nejasnost, auditor žádá o vysvětlení odpovědné osoby dané společnosti. Na závěr auditor vše projednává s vedením společnosti, aby se zaměřili na příčiny nesprávnosti a provedli patřičná opatření.

Po provedení testů auditor identifikuje nesprávnosti, které nastaly a následně se rozhodne, zda může vydat svůj výrok a ÚZ není významným způsobem zkreslena. Pokud není dostatečně přesvědčen o nevýznamných nesprávnostech ÚZ, měl by navrhnout další auditorské postupy nebo usoudit, že ÚZ je významným způsobem zkreslena. Auditor tyto nesprávnosti konzultuje s vedením společnosti ÚJ a žádá o opravu. Po opravě nesprávností auditor vydá výrok (Müllerová, 2013).

2.2.3 Posouzení účetní závěrky

Auditor má tři pohledy, které musí provést, než dojde k závěru ÚZ, aby mohl vydat výrok. Jedná se o tyto pohledy:

- srovnání položek v účetních výkazech – auditor srovnává jednotlivé položky běžného účetního období s minulým účetním obdobím a zjišťuje, jaké zde nastaly rozdíly, zda ÚJ zachovává srovnatelnost účetních údajů a zda používá stejné účetní metody či nikoliv. V případě, že ÚJ změnil metody, musí vše popsat v příloze,
- profesní standardy a platné právní předpisy – v tomto případě musí být zřejmé, podle jakých standardů je vyhotovena ÚZ společnosti a zda byly využity účetní metody shodné těmto pravidlům.

Předpoklad nepřetržitého trvání ÚJ v dohledné budoucnosti – jestliže vedení společnosti plánuje zlikvidovat nebo ukončit podnikání, musí tyto plány popsat a vysvětlit do přílohy k ÚZ. Může se stát, že auditor není přesvědčen o pokračování společnosti, proto musí vydat ve zprávě auditora i výrok.

Jestliže ÚJ je povinna sestavit výroční zprávu, znamená to, že tuto zprávu musí mít ověřenou auditorem. Úkolem auditora je prověřit, zda výroční zpráva vykazuje požadované informace podle § 21- Zákon o účetnictví, z kterého vyplývají skutečnosti jako jsou pravdivost, přesnost, úplnost, srozumitelnost a jednoznačnost. Nedílnou součástí výroční zprávy je ověřená ÚZ a také zpráva o vztazích mezi propojenými osobami, u kterých není uzavřena ovládací smlouva. K ověření těchto faktorů auditor užívá informace získané v průběhu auditu. Jak uvádí Müllerová (2015, s. 69) „*Po ověření skutečností výroční zprávy, zda obsahuje ověřenou účetní závěrku a zprávu o jejím ověření a ověřenou výroční zprávu o vztazích mezi propojenými osobami, může auditor vydat zprávu o ověření výroční zprávy s odpovídajícím výrokem.*“

2.3 Závěr a vydání zpráv

Auditor musí posoudit všechny události, které nastaly v určitý okamžik. Nejdříve však musí zhodnotit, zda tyto změny ovlivňují danou ÚZ, zda byly provedeny úpravy položek ÚZ a zda neohrožují trvání společnosti v budoucnosti. Jedná se o tyto události:

- události, které nastaly do vydání výroku – v tomto případě auditor musí dodatečně provést auditorské postupy, aby posoudil, zda změny v ÚZ jsou správně zaúčtovány a popsány v příloze k ÚZ,

- události, které nastaly po datu vydání výroku, ale před schválením ÚZ valnou hromadou – v tomto případě je povinností vedení společnosti informovat auditora o událostech, které nastaly, jelikož auditor není odpovědný za změny, které nastaly v ÚZ po vydání jeho zprávy. Auditor vyhodnotí, jak významné jsou tyto změny a zda je nutné ÚZ upravit. Jestliže auditor dospěje k názoru, že je potřeba upravit ÚZ, musí vše projednat s vedením společnosti a následně musí být ÚZ upravena. Pokud tak ÚJ učiní, auditor vydá novou zprávu o upravené ÚZ,
- události, které nastaly po schválení ÚZ valnou hromadou – v tomto případě je už ÚZ zcela uzavřena a není povoleno ji znovu otevřít, tudíž auditor nemusí zjišťovat další informace, které nastaly.

Prohlášení vedení společnosti

Toto prohlášení auditor získává od společnosti po ukončení dané zakázky. V prohlášení je uvedeno, že vedení společnosti uznává odpovědnost za ÚZ, potvrzuje správnost informací atd. V případě, že vedení společnosti odmítne toto prohlášení podepsat, znamená to, že není něco v pořádku, a tudíž má auditor nárok na to, aby vydal výrok s výhradou nebo výrok odmítnul (Müllerová, 2013).

Zpráva auditora

Výsledkem procesu auditu ÚJ je vyhotovení závěrečné zprávy auditora v písemné podobě. Informuje tak primárně vlastníky, ale i jiné subjekty, např. banky, potencionální investory, leasingové společnosti a obchodní partnery o tom, že informace obsažené v účetních výkazech nejsou významným způsobem zkresleny a tímto poskytují věrné a pravdivé informace o finanční a majetkové situaci společnosti.

Zpráva má předepsanou strukturu:

- označení zprávy – zde musí být název, o jakou zprávu se jedná,
- příjemce zprávy – většinou jde o společníky a akcionáře auditované ÚJ,
- předmluva – obsahující předmět auditu, rozvahový den či období, kterého se týká ÚZ dané společnosti, prohlášení odpovědnosti vedení společnosti a auditora,
- rozsah auditu – podstata, činnost, prohlášení auditu, ověřování důkazních informací, posouzení významných účetních odhadů a zhodnocení ÚZ, aby měl auditor podklad pro výrok,
- výrok auditora – kde auditor vyjadřuje svůj názor na ÚZ, zda zobrazuje věrný a poctivý obraz a je v souladu s platnými právními předpisy,

- datum vydání zprávy,
- jméno, sídlo a číslo oprávnění auditora – který je zapsán v seznamu auditorů na Komoře auditorů ČR,
- podpis auditora.

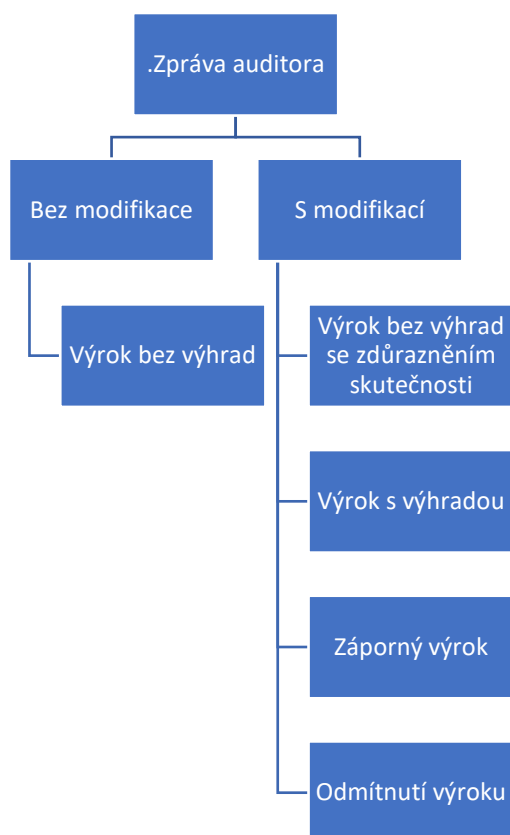
Statutární orgány dané ÚJ jsou zodpovědní za vedení účetnictví, úplnost, průkaznost a správnost (Hakalová, 2010).

Auditor může vydat kromě zprávy i dopis pro vedení ÚJ. Dopis vedení není povinnou součástí výroční zprávy, ale spíše sdělení pro management, kde auditor vypíchne drobné nedostatky ÚJ, které nechce uvádět ve své zprávě, např. nevhodné účetní postupy, nesprávný způsob oceňování, nedostatky v účetním systému nebo rozpory s platnými právními předpisy.

Výroky

Výsledkem auditu je výrok, kterým auditor vyjadřuje svůj názor na ÚZ. Výrok je brán za nejdůležitější část výroční zprávy. Podle auditorských standardů existují dva druhy zpráv, viz Obr. 2.1.

Obr. 2.1 Schéma auditorských zpráv

Zdroj: Müllerová, 2013

Výrok bez výhrad – vydává auditor tehdy, když při ověřování účetnictví a účetních výkazů v průběhu auditu nebyly zjištěny významné chyby nebo omezení.

Výrok bez výhrad se zdůrazněním skutečnosti – vydává auditor za předpokladu, že ÚZ neobsahuje žádné významné nesprávnosti, avšak auditor chce upozornit ÚJ na ohrožení zásady trvání v dohledné budoucnosti. Auditor je povinen upozornit na skutečnost do odstavce pod výrok.

Výrok s výhradou – vydává auditor tehdy, jestliže zjistí nějaké nedostatky či chyby, které nejsou tak významné, aby byl vydán záporný výrok nebo dokonce odmítnutí výroku. Většinou auditor vyjadřuje výhradou svoji nejistotu, že výkazy jsou správné, ale není přesvědčen o nesprávnosti. V mnoha případech auditor vydává výhradu z důvodu, že neměl možnost zúčastnit se inventury zásob, a tudíž nemohl odsouhlasit vykazovaný stav. Auditor je povinen uvést do své zprávy důvody výhrady, aby byl výrok správně pochopen.

Záporný výrok – vydává auditor v případě, že nesouhlasí s ÚZ. Při ověřování dojde k významné skutečnosti, která neodpovídá výroku s výhradou, a proto auditor musí vydat záporný výrok. I v tomto případě je auditor povinen zdůvodnit vydání tohoto výroku ve své zprávě.

Odmítnutí výroku – jedná se také o výrok, který používá auditor v situaci, kdy při ověřování dojde k názoru, že v ÚZ jsou tak významné chyby, že není schopen vyjádřit svůj názor na věrnost a poctivost zobrazení skutečnosti. Důvod pro odmítnutí výroku je auditor povinen ve své zprávě vysvětlit (Müllerová, 2013).

3 Auditorské analýzy v oblasti pohledávek a závazků

V této kapitole se zaměříme na obecnou definici pohledávek a závazků, včetně zaúčtování dle platných právních předpisů, dále zde popíšeme auditorské analýzy v oblasti pohledávek a závazků.

3.1 Charakteristika pohledávek a jejich členění

Pohledávku lze definovat jako nárok věřitele na úhradu částky od dlužníka. Pohledávky se účtují ve 3. účtové třídě a jsou pro podnik aktivum. Pohledávky mohou být buď peněžité, nebo nepeněžité. Nejčastěji pohledávky vznikají z obchodního styku, kdy prodávající a kupující mezi sebou uzavřou smlouvu o poskytování služeb, či prodeji zboží, nebo materiálu. V okamžiku uskutečnění dodávky zboží na fakturu vzniká ÚJ pohledávka vůči odběrateli. Jestliže odběratel uhradí vystavenou fakturu v době splatnosti, pohledávka zaniká. Může nastat situace, kdy odběratel nezaplatí svůj závazek včas a hrozí mu penále za nedodržení doby splatnosti.²

Pohledávky jsou vymezeny v těchto právních předpisech:

- zákon č. 563/1991 Sb., zákon o účetnictví,
- vyhláška č. 500/2002 Sb.,
- zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník,
- ČÚS č. 017.

Účtová skupina pohledávek:

- 31x Pohledávky (krátkodobé a dlouhodobé) - z obchodních vztahů, poskytnuté zálohy, ostatní pohledávky,
- 335 Pohledávky za zaměstnanci,
- 343 Pohledávky vůči FÚ,
- 35x Pohledávky za společníky,
- 37x Jiné pohledávky,
- 39x Opravná položka k zúčtovacím vztahům a vnitřní zúčtování.³

²Zdroj: <http://www.testyzucetnictvi.cz/slovnicek-ucetnich-pojmu.php?pojem=pohledavka>

³Zdroj: <https://www.uctovani.net/ucetni-osnova.php>

Členění pohledávek

Obchodní pohledávky lze rozdělit podle těchto hledisek: podle doby splatnosti, podle místa vzniku a podle jednotlivých odběratelů.

Podle doby splatnosti se dělí na:

- krátkodobé – doba splatnosti je do 1 roku,
- dlouhodobé – doba splatnosti je sjednaná nad 1 rok.

Podle místa vzniku se dělí na:

- tuzemské – pohledávky, které se uskutečnily na území ČR,
- zahraniční – pohledávky, které se uskutečnily v cizí zemi.

Podle jednotlivých odběratelů:

- jsou tyto pohledávky evidovány v saldokontu odběratelů. Saldokonto odběratelů je soubor analytických účtů, které si ÚJ vede k jednotlivým syntetickým účtům, s nimiž jednotlivé pohledávky souvisí. Saldokonto odběratelů si ÚJ vede z důvodu přesné evidence svých pohledávek. Většinou se tato evidence analytických účtů dělí podle názvu odběratelů.⁴

Účtování pohledávek

ÚJ účtuje ve 3. účtové třídě o pohledávkách z obchodního vztahu, o směnkách k inkasu, o pohledávkách za eskontované cenné papíry, o pohledávkách za poskytnuté zálohy, o pohledávkách za zaměstnanci, o pohledávkách vůči FÚ, o pohledávkách vůči ovládané a ovládající a řídící osobě, o pohledávkách za upsaný základní kapitál, o pohledávkách za společníky při úhradě ztráty, o ostatních pohledávkách za společníky a členy družstva, o pohledávkách za účastníky sdružení a o jiných pohledávkách.

Účtování pohledávek vychází z Českých účetních standardů č. 017 – Zúčtovací vztahy. Tento účetní standard se věnuje nejen oblasti pohledávek, ale také závazků. Standard č. 017 vymezuje základní postupy pro účtování o zúčtovacích vztazích. Účelem je, aby ÚJ při používání účetních metod byla v souladu s tímto standardem.

⁴Zdroj: <http://ok-pohledavky.cz/uctovani-pohledavek/>

Standard č. 017 vymezuje: pohledávky za upsaný základní kapitál, dlouhodobé a krátkodobé pohledávky, časové rozlišení aktiv a dohadné položky aktivní.⁵

Pohledávky za odběrateli

Účtování pohledávek z obchodních vztahů, které vznikly za prodej výrobků a zboží tuzemským odběratelům na fakturu, z nichž jeden není plátce DPH a druhý je plátce DPH, viz Tab. 3.1.

V tabulce jsou zaúčtovány pohledávky na straně MD – účet 311 – Odběratelé a na straně DAL výnosové účty věřitele 601 - Tržba za vlastní výrobky, 604 - Tržba za zboží.

Tab. 3.1 Pohledávky za odběrateli

Neplátce DPH	Částka v CZK	MD	DAL
1. FV – tržba za prodej výrobků	123 000,00	311	601
2. VBÚ – úhrada FV za výrobky	123 000,00	221	311
Plátce DPH			
1. FV – tržba za prodej zboží včetně DPH	121 000,00	311	
2. bez DPH	100 000,00		604
3. DPH 21 %	21 000,00		343
4. VBÚ – úhrada FV za zboží	121 000,00	221	311

Zdroj: Vlastní zpracování

Ocenění pohledávek

Pohledávky se oceňují těmito způsoby:

- pořizovací cenou – pohledávka, která je nabyta za úplatu nebo vkladem. Součástí pořizovací ceny jsou náklady, které souvisí s pořízením, jak tvrdí Bařinová, Vozňáková (2007, s. 72) *např. náklady na znalecké ocenění, odměny právníkům a provize,*
- jmenovitou hodnotou – pohledávka je oceněna jmenovitou hodnotou v době jejího vzniku (Bařinová, Vozňáková, 2007).

⁵Zdroj: <https://business.center.cz/business/finance/ucetnictvi/ceske-ucetni-standardy/podnikatele/017.aspx>

Cizí měna v oblasti pohledávek

Při obchodování se zahraničními odběrateli musí ÚJ ke dni uskutečnění účetního případu své pohledávky v cizí měně přepočítat na českou korunu.

ÚJ může k přepočtu cizí měny použít buďto denní nebo pevný kurz dle ČNB. Po stanovení kurzu musí ÚJ tuto skutečnost zapsat do vnitropodnikové směrnice.

- denní kurz – aktuální kurz v den uskutečnění účetního případu, který vydává ČNB nebo banka se kterou ÚJ obchoduje,
- pevný kurz – stanovený kurz dle ČNB na vymezené období, např. měsíční, čtvrtletní, pololetní nebo roční.⁶

ÚJ si vybere stanovený kurz, kterým pak přepočítává své pohledávky v cizí měně. Pevný kurz si může ÚJ v průběhu roku změnit. Jestliže nastane situace vyhlášení devalvace nebo revalvace české měny ÚJ si musí tento pevný kurz změnit.

U pohledávek v cizí měně při přepočtu na českou korunu dochází ke kurzovým rozdílům. Tyto rozdíly vznikají jako nesoulad kurzů mezi dnem uskutečnění účetní operace a dnem, kdy byla uhrazena. Zde nastávají kurzové rozdíly, které následně ÚJ účtuje podle povahy do finančních nákladů nebo do finančních výnosů, viz Tab. 3.2 (Pilátová, Richter, 2011).

Tab. 3.2 Kurzový rozdíl zisk za prodej zboží neplátcí DPH

	Částka EUR	Kurz	Částka CZK	MD	DAL
FV za prodej zboží dne 18. 12. 2018	15 000,00	25,755	386 325,00	311	604
VBÚ úhrada faktury dne 28. 12. 2018	15 000,00	25,780	386 700,00	221	311
Kurzový rozdíl			375,00	311	663

Zdroj: Vlastní zpracování

⁶Zdroj: <https://www.dauc.cz/dokument/?modul=li&cislo=107097&well=danarionline>

Inventarizace pohledávek

Inventarizace pohledávek se provádí vždy na konci účetního období, kdy si ÚJ odsouhlasí konečné zůstatky na jednotlivých účtech se saldokontem odběratelů. Saldokonto odběratelů zobrazuje pohledávky, které nebyly uhrazeny. ÚJ musí své pohledávky posoudit z hlediska věcné správnosti. To znamená, že neuhrazené pohledávky, které má vedeny v saldokontu za jednotlivými odběrateli, rozesílá k odsouhlasení. Další hledisko k posouzení je likvidnost pohledávek, zdali se nejedná o pohledávky po splatnosti, či nedobytné pohledávky. U pohledávek po splatnosti inventarizační komise navrhuje tvorbu opravných položek k pohledávkám (Štohl a Klička, 2015).

Opravné položky k pohledávkám

Opravná položka k pohledávkám vyjadřuje dočasné snížení hodnoty pohledávek po splatnosti. ÚJ by měla tvořit opravné položky k pohledávkám po splatnosti, aby vykazovala jen zisk, který byl skutečně dosažen, a také, aby měla přehled o případných rizicích a ztrátách. Pokud ÚJ netvoří opravné položky, její ÚZ neposkytuje věrný a poctivý obraz účetnictví o finanční situaci podniku. Z toho vyplývá, že si ÚJ nadhodnocuje svá aktiva.

Opravné položky se dělí na účetní a daňové. Účetní opravné položky jsou upravovány v zákoně č. 563/1991Sb., o účetnictví, vyhláška č. 500/2002 Sb., a také v Českých účetních standardech pro podnikatele č. 005. Naopak daňové opravné položky k pohledávkám jsou vymezeny v zákoně č. 593/1992 Sb., o rezervách.⁷

Účetní – opravné položky k pohledávkám nemají vliv na základ daně, jsou daňově neúčinné. Důvodem tvorby opravných položek je snížení ocenění pohledávek v účetnictví a vyjádření skutečného zisku. Na základě vnitřní podnikové směrnice jsou tvořeny opravné položky. Účetní opravné položky se tvoří do výše neuhrazené pohledávky.

Ke zrušení opravné položky k pohledávkám dochází tehdy, rozhodne-li se ÚJ k trvalému odepsání pohledávky.

Účetní opravné položky se účtují jako nedaňový náklad běžného účetního období do 5. účtové třídy na stranu MD na účet 559 - Tvorba a zúčtování opravných položek v provozní činnosti a na stranu DAL se účtuje snížení aktiv do 3. účtové třídy na účet 391 – Opravná

⁷Zdroj: <http://ucetnictvi-mzdy.studentske.cz/2008/05/inventarizace-pohledvek.html>

položka k pohledávkám. Zrušení opravné položky se účtuje opačným zápisem tvorby opravné položky, viz Tab. 3.3.

Tab. 3.3 Tvorba a zrušení opravných položek k pohledávkám z účetního pohledu

	Částka CZK	MD	DAL
Tvorba účetní opravné položky k pohledávkám za dlužníky	138 000,00	559	391
Zrušení účetní opravné položky	138 000,00	391	559

Zdroj: Vlastní zpracování

Daňové nebo také zákonné opravné položky k pohledávkám jsou daňově účinným nákladem, který je zahrnován do základu daně. Zákonné opravné položky ÚJ uplatňuje z důvodu zmírnění daňových dopadů nezaplacených pohledávek, které se uskutečnily v minulosti. V zákoně č. 593/1992 Sb., o rezervách jsou vymezeny podmínky, které musí ÚJ splňovat, aby mohla tvořit zákonné opravné položky. Zákonné opravné položky se účtují na straně MD do 5. účtové třídy na účet 558 - Tvorba a zúčtování zákonných opravných položek v provozní činnosti, jako daňový náklad, oproti tomu na straně DAL se zaúčtuje snížení aktiv do 3. účtové třídy na účet 391 – Opravná položka k pohledávkám. V případě úhrady pohledávek, u kterých již byla vytvořena opravná položka, se musí tato tvorba zrušit pomocí opačného zápisu, viz Tab. 3.4.

Tab. 3.4 Tvorba a zrušení opravných položek k pohledávkám z daňového pohledu

	Částka CZK	MD	DAL
Tvorba daňové opravné položky k pohledávkám za dlužníky	169 000,00	558	391
Zrušení daňová opravné položky	169 000,00	391	558

Zdroj: Vlastní zpracování

Daňové opravné položky lze tvořit u pohledávek, které vymezuje zákon:

- k nepromlčeným pohledávkám,
- k pohledávkám za dlužníky v insolvenčním řízení,
- k méně významné pohledávce.

Daňové opravné položky k pohledávkám se tvoří u pohledávek, které vznikly z titulu:

- cenných papírů a ostatních investičních nástrojů,
- úvěrů, zápůjček, ručení, záloh,
- úhrady ztráty obchodní korporace,
- smluvních pokut a úroků z prodlení, poplatků z prodlení, penále a jiných sankcí ze závazkových vztahů,
- k pohledávkám nabytým bezúplatně a k souboru pohledávek, pokud není výslovně uvedeno v zákoně jinak,
- u postoupených pohledávek, pokud postoupník neuhradil pořizovací cenu pohledávky.

Dále nelze tvořit opravnou položku v průběhu likvidace nebo insolvenčního řízení v době prohlášení konkursu.

Jestliže má ÚJ splatné závazky k dlužníkovi, musí před vytvořením daňových opravných položek uskutečnit vzájemný zápočet závazků a pohledávek a následně na rozdílnou částku vytvořit opravnou položku.

Změny opravných položek k 1. 1. 2015

V roce 2015 se uskutečnily změny v oblasti opravných položek k pohledávkám:

- od 1. 1. 2015 byla zkrácena lhůta pro tvorbu opravné položky ve výši 100 % z 36 měsíců na 30 měsíců po splatnosti pohledávky,

Tvorba daňové opravné položky po 18 měsících	50 %
Tvorba daňové opravné položky po 30 měsících	100 %
- daňové opravné položky k pohledávkám dle změny z roku 2015 se mohou tvořit i u pohledávek, které byly připočítány do základů daně a zdaněny, ale nebyly zaúčtovány mezi účetními výnosy,
- zrušení limitu 200 000,00 CZK – znamená to, že ÚJ nemá povinnost zahajovat soudní, rozhodčí či správní řízení u pohledávek vyšších než 200 000,00 CZK. Důvodem zrušení limitu bylo, aby ÚJ mohla u pohledávek vzniklých v roce 2014 tvořit zákonné opravné položky, je-li splněna doba splatnosti.⁸

⁸Zdroj: <https://www.az-data.cz/clanky/opravne-polozky-k-pohledavkam>

Odpis pohledávek

U odepisování pohledávek dochází k trvalému snížení hodnoty. ÚJ odepisuje pohledávky v případě, kdy dojde k právnímu zániku pohledávky, například prominutí pohledávky nebo zánik dlužníka. Dále je možné odepsat pohledávku v případě, kdy ÚJ vyčíslí náklady spojené s vymáháním pohledávek vyšších než její předpokládaný výnos.

Odepisování pohledávek se uskutečňuje jednorázově ve výši, na kterou byla vytvořena opravná položka. Odpis pohledávek se účtuje do nákladové skupiny 54x. Nejčastěji na účet 546 – Odpis pohledávky, který je dále analyticky rozdělen na daňově účinnou a neúčinnou část, viz Tab. 3.5.⁹

Tab. 3.5 Účtování odpisu opravných položek k pohledávkám

	Částka CZK	MD	DAL
Odpis pohledávky	354 000,00	546	311
Nedobytná pohledávka	579 000,00	546	311
Postoupení pohledávky	456 340,00	546	311

Zdroj: Vlastní zpracování

3.2 Charakteristika závazků a jejich členění

Závazky lze definovat jako povinnost ÚJ zaplatit dodavateli dlužnou částku. Účtují se ve 3. účtové třídě a jsou pro podnik významnou položkou pasiv. Obvykle vznikají z obchodního styku vůči dodavatelům, kdy na základě uzavřené smlouvy nám dodavatel dodá materiál nebo zboží a vystaví nám fakturu s datem uskutečnění dodávky, včetně doby splatnosti. V den uskutečnění dodávky nám vznikne závazek vůči dodavateli. Jestliže ÚJ zaplatí svůj dluh v době splatnosti, zaniká jí závazek vůči dodavateli. Naopak, když nesplní ÚJ platební podmínky, hrozí jí penále.

Závazky jsou vymezeny v těchto právních předpisech:

- zákon č. 563/1991 Sb., zákon o účetnictví,
- vyhláška č. 500/2002 Sb.,
- zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník,

⁹Zdroj: <https://www.fucik.cz/publikace/odepisovani-a-postupovani-pohledavek/>

- ČÚS č. 017.

Účtová skupina závazků:

- 32x Závazky (krátkodobé),
- 33x Zúčtování se zaměstnanci a institucemi,
- 34x Zúčtování daní a dotací,
- 36x Závazky ke společníkům,
- 37x Jiné závazky,
- 47x Dlouhodobé závazky,
- 48x Odložený daňový závazek a pohledávka.

Členění závazků

Závazky lze rozdělit podle těchto hledisek: podle doby splatnosti a podle místa vzniku.

Podle doby splatnosti se dělí na:

- krátkodobé – doba splatnosti je do 1 roku,
- dlouhodobé – doba splatnosti je sjednaná nad 1 rok.

Podle místa vzniku se dělí na:

- tuzemské – závazky, které se uskutečnily na území ČR,
- zahraniční – závazky, které se uskutečnily v cizí zemi.

Druhy závazků:

- závazky za dodavatele,
- směnečné závazky,
- závazky z přijatých záloh,
- ostatní závazky.¹⁰

Účtování závazků

ÚJ účtuje o závazcích ve 3. účtové třídě. Mezi závazky patří závazky z obchodních vztahů, směnky k úhradě, přijaté provozní zálohy, ostatní závazky, zaměstnanci, ostatní závazky vůči zaměstnancům, zúčtování s institucemi sociálního zabezpečení a zdravotní pojištění, závazky za ovládající a řídící osobou, podstatný vliv, závazky ke společníkům při

¹⁰Zdroj: <http://ucetnictvi.studentske.cz/2008/10/charakteristika-rozdlen-tovn-zvazk.html>

rozdělení zisku, ostatní závazky ke společníkům a členům družstva, závazky z upsaných nesplacených cenných papírů a vkladů, závazky k účastníkům sdružení, závazky z koupě podniku a jiné závazky. Závazky by se měly účtovat dle Českých účetních standardů č. 017 – Zúčtovací vztahy, který uvádí základní postupy pro účtování závazků a také vymezuje účetní metody.¹¹

Závazky z obchodních vztahů vůči dodavatelům

Účtování závazků z obchodních vztahů, které vznikly z nákupu materiálu a zboží od tuzemských dodavatelů na fakturu, z nichž jeden není plátce DPH a druhý je plátce DPH, viz Tab. 3.6.

Na straně DAL je zaúčtován závazek a na straně MD náklad za nákup materiálu a zboží.

Tab. 3.6 Závazky vůči dodavatelům

Neplátce DPH	Částka v CZK	MD	DAL
1. FP – za nákup materiálu	178 980,00	111	321
2. VBÚ – úhrada FP za materiál	178 980,00	321	221
Plátce DPH			
1. FP – za nákup zboží včetně DPH	121 000,00		321
2. bez DPH	100 000,00	131	
3. DPH 21 %	21 000,00	343	
4. VBÚ – úhrada FP za zboží	121 000,00	321	221

Zdroj: Vlastní zpracování

Ocenění závazků

Závazky se oceňují k okamžiku uskutečnění účetního případu jmenovitou hodnotou.

Cizí měna v oblasti závazků

Při obchodování se zahraničními dodavateli jsou závazky vedeny v cizích měnách. Dle zákona o účetnictví musí ÚJ své závazky evidovat v účetnictví jak v cizí, tak v české měně.

¹¹Zdroj: <https://www.uctovani.net/ucetni-osnova.php>

Stejně jako u pohledávek ÚJ může používat k přepočtu cizí měny denní nebo pevný kurz, který uvede do vnitropodnikové směrnice.

U zahraničních přijatých faktur vznikají kurzové rozdíly při přepočtu na českou měnu. Kurzové rozdíly vznikají z důvodu časového nesouladu mezi okamžikem vzniku závazku a dnem jeho úhrady, jestliže ÚJ používá denní kurz. V případě, že dojde ke kurzovému rozdílu, musí ÚJ tento rozdíl zaúčtovat na příslušný účet buďto do finančních nákladů, nebo do finančních výnosů.¹²

V následující Tab. 3.7 je zobrazena kurzová ztráta ÚJ.

1. Neplátce DPH nakoupil materiál ve výši 19 750,00 EUR, kurz ke dni uskutečnění účetního případu byl dle ČNB 25,83 CZK.
2. Úhrada FP dodavateli 19 750,00 EUR, kurz v den úhrady činil 25,86 CZK.

Vznikla zde kurzová ztráta, kdy ÚJ v den uskutečnění eviduje nižší částku, než ve skutečnosti zaplatila.

Tab. 3.7 Kurzová ztráta

	Datum	Částka EUR	Kurz	Částka CZK	MD	DAL
FP za nákup materiálu	13.12.2018	19 750,00	25,83	510 142,50	501	321
VBÚ úhrada FP	27.12.2018	19 750,00	25,86	510 735,00	321	221
Kurzový rozdíl				592,50	563	321

Zdroj: Vlastní zpracování

Inventarizace závazků

Inventarizace závazků stejně jako u pohledávek se provádí vždy na konci účetního období. Jedná se o dokladovou inventuru, kdy si ÚJ odsouhlasí konečné zůstatky na jednotlivých účtech se saldokontem dodavatelů. Saldokonto dodavatelů zobrazuje závazky, které doposud nebyly uhrazeny. ÚJ musí své závazky posoudit z hlediska věcné správnosti. To znamená, že neuhrazené závazky, které má vedeny v saldokontu za jednotlivými dodavateli, rozesílá k odsouhlasení (Štohl a Klička, 2015).

¹²Zdroj: <https://www.dauc.cz/dokument/?modul=li&cislo=107097&well=danarionline>

3.3 Analýza při provádění auditu v oblasti pohledávek a závazků

Při vyhodnocování rizik v oblasti pohledávek a závazků je důležité, aby se auditor seznámil s vnitřními směrnici ÚJ. Jeho úkolem je získat informace o účtování a metodách, které ÚJ používá v oblasti pohledávek a závazků. Na základě těchto směrnic auditor musí posoudit, zdali jsou pohledávky a závazky v souladu se zvolenými účetními metodami, a také zdali ÚJ správně klasifikuje své pohledávky a závazky z hlediska doby splatnosti na krátkodobé a dlouhodobé. Při tvorbě opravných položek k pohledávkám musí auditor vyhodnotit, zdali ÚJ používá správnou účetní metodu.

Pro auditora je důležité, aby níže uvedené doby konzultoval s finančním ředitelem, s pracovníky oddělení nákupu služeb a materiálu, s pracovníky controllingu, se zaměstnanci oddělení, kteří se zabývají pořízením dlouhodobého majetku, a se zaměstnanci, kteří mají za úkol sledovat platební morálku odběratelů.

Při vyhodnocování rizik by měl auditor brát v úvahu tyto skutečnosti:

- jaké druhy pohledávek a závazků eviduje ÚJ,
- kdo jsou odběratelé či dodavatelé,
- jaké obchodní podmínky uplatňuje ÚJ,
- zdali ÚJ eviduje pohledávky nebo závazky za spřízněnými stranami,
- jak ÚJ vyhodnocuje rizika spojená s platební morálkou,
- jestli má ÚJ své pohledávky kryty nějakou formou zajištění,
- zdali ÚJ hrozí prodlení z nezaplacených závazků,
- jakým způsobem si ÚJ kontroluje přijaté dodávky, které zatím nebyly vyfakturované.

Při vyhodnocení rizik auditor aplikuje analytické procedury. Auditor v rámci testování porovnává poměrové ukazatele finanční analýzy, kdy zjistí, jaká je doba obratu pohledávek, či závazků, a srovnává ji s obvyklými hodnotami tohoto ukazatele. Následně by měl auditor srovnat meziroční pohledávky a závazky z pohledu výše a struktury, analyzovat změny hodnot pohledávek a závazků, které ÚJ eviduje vůči svým významným odběratelům a dodavatelům. Dále auditor srovnává podíl pohledávek a závazků po splatnosti k celkovému objemu pohledávek a závazků a následně analyzuje tento podíl. Poslední krok při testování analytických procedur v oblasti pohledávek je kontrola opravných položek, které již byly vytvořeny v minulosti s opravnými položkami, které vznikly v současnosti.

Dalším krokem při ověřování je provést inspekci dokumentace ÚJ. Mezi tuto dokumentaci v oblasti pohledávek patří postupy vyhodnocování a účtování opravných položek k pohledávkám, standardní smlouvy, které má ÚJ sepsané s významnými odběrateli, analýzy kreditního rizika s odběrateli, časová struktura pohledávek a v poslední řadě zápisy ze schůzí vedení společnosti, kde jsou řešeny soudní spory, ve kterých je společnost na straně žalobce. V oblasti závazků zde patří postupy vyhodnocení závazků a dohadných položek pasivních, standardní smlouvy, které eviduje ÚJ se svými dodavateli, analýzu časové struktury, podíly závazků, které ÚJ eviduje v cizích měnách a podíly vůči jednotlivým dodavatelům na celkové výši závazků.

Následně po vyhodnocení rizika je nutné provést testování věcné správnosti pomocí detailních, analytických testů a testů kontrol. Při provádění auditorských postupů musí auditor navrhnout a provést testy věcné správnosti u všech významných skupin transakcí, zůstatků na účtech a zveřejněných údajů. Pokud auditor na závěr vyhodnotí, že je riziko významné, musí provést další testy věcné správnosti, které budou zaměřeny přesně na toto riziko. Pokud auditor vyhodnotil riziko dle testů věcné správnosti, musí zde zahrnout i testy detailních údajů.

U testování kontrol si auditor může pomoci kontrolním postupem, který ÚJ používá v oblasti analyzování a vyhodnocování nejistých pohledávek s následným účtováním o opravných položkách k pohledávkám. Jestliže se auditor rozhodne na tuto kontrolu spoléhat, musí si ověřit fungování kontrolního postupu a také, zda kontrolní postupy jsou v souladu s příslušným rámcem účetního výkaznictví. V oblasti závazků ÚJ mívají kontrolní systémy jako jsou manuální či automatické kontroly a monitoring ze strany vedoucích pracovníků. Auditor pro testování kontrol musí použít vhodné kontroly, aby identifikoval rizika.

Analytické testy věcné správnosti se využívají pro ověření existence, úplnosti a správnosti v oblasti pohledávek. V tomto testu je důležité se zaměřit na opravné položky k pohledávkám. Nejdříve se auditor zaměří na postupy, které ÚJ využívá při tvorbě opravných položek, aby mohl identifikovat nedobytné či pochybné pohledávky. Následně si auditor ověří časovou strukturu pohledávek, díky které zjistí, v jaké výši by měla ÚJ tvořit opravné položky. Na základě těchto informací auditor zkontroluje a vyhodnotí, zda ÚJ tvoří opravné položky ve správné výši.

Nejčastějším testem ověření pohledávek a závazků z obchodních vztahů je zasílání konfirmačních dopisů odběratelům a dodavatelům. ÚJ pro inventarizaci pohledávek a závazků zasílá svým odběratelům a dodavatelům konfirmační dopisy k odsouhlasení, že částka, kterou

vede ÚJ v účetnictví jako pohledávku a závazek odpovídá částce, kterou má odběratel a dodavatel v účetnictví. Konfirmační dopis by měl obsahovat detailní strukturu pohledávek či závazků, aby usnadnil odsouhlasení a v případě rozdílů její identifikaci. Vzor konfirmačního dopisu je doložen v Příloze č. 2. Při zasílání dopisů musí ÚJ upozornit odběratele či dodavatele, aby odsouhlasené konfirmační dopisy zasílali na adresu auditora nikoliv na ÚJ. Mnohokrát nastane situace, kdy odsouhlasený dopis je zaslán zpět ÚJ. Dle Komory auditorů ČR, která uvádí ve svých postupech, že pokud není dopis zaslán do rukou auditora, hrozí zde riziko pozměnění dopisu. V tomto případě by auditor neměl tento konfirmační dopis brát k testování, ale měl by provést alternativní postupy, aby se ujistil, že získal relevantní a spolehlivé informace. V praxi to tak úplně není, názor auditorů je, že pokud ÚJ při uzavření smlouvy podepsala prohlášení o poskytování pravdivých informací a konfirmační dopisy mají originál razítko a podpis, není zde důvod pro vyřazení dopisu.

Mohou také nastat situace, že audit probíhá dlouho po konci účetního období a pohledávky nebo závazky byly uhrazeny. V takové situaci může auditor provést test následných plateb, kdy porovná stav ke konci účetního období s následnými úhradami. V tomto případě se musí přesvědčit o tom, že daná platba se týká nesplacené pohledávky, nebo naopak zaplaceného závazku na konci účetního období. Dále je nevhodné, aby ÚJ zasílaly konfirmační dopisy odběratelům či dodavatelům, o kterých ví, že s nimi nekomunikují, a tudíž jim neodsouhlasí zůstatky.

U detailního testování musí auditor získat dostatečné množství informací o vzniku pohledávek před koncem období a také důkazní informace o platbě po konci účetního období. Detailní testy jsou náročnější, protože auditor musí řešit jednotlivé faktury a dodací listy samostatně na rozdíl od konfirmačních dopisů, které jsou odsouhlasovány po skupinách dle zůstatků za jednotlivými odběrateli. Postup detailních testů je pracnější a mnohdy hodně komplikovaný, např. když se auditor snaží přiřadit platby k vybraným fakturám, z nichž některé jsou hrazeny hromadnou platbou.¹³

¹³Zdroj: https://www.kacr.cz/file/957/Cást%202_Auditorské%20postupy_souvislý%20text.pdf

4 Konfrontace přístupů k pohledávkám a závazkům z pohledu auditu a konkrétní společnosti

Čtvrtá kapitola je zaměřena na provádění auditorských metod v oblasti pohledávek a závazků u fiktivní společnosti JOKIDA s. r. o. Zde se budeme detailně věnovat ověřování pohledávek a závazků dle auditorských postupů. Například, když ÚJ přepočítává své cizoměnné faktury na českou korunu, nebo zda eviduje pouze krátkodobé, nebo i dlouhodobé pohledávky a závazky. Na závěr budou výsledky tohoto procesu shrnuty a v případě významných chyb bude navrženo řešení pro zlepšení.

4.1 Představení společnosti

Fiktivní společnost JOKIDA s. r. o. je středně velký podnik, který splňuje podmínky pro povinnost ověření ÚZ auditorem dle zákona o účetnictví. Předmětem podnikání společnosti je:

- výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona,
- koupě zboží za účelem jeho dalšího prodeje a prodej,
- zprostředkování obchodu a služeb.

V současnosti společnost zaměstnává 41 zaměstnanců. Hlavními dodavateli jsou tuzemské společnosti a také pár zahraničních. Odběratelé jsou taktéž tuzemští i zahraniční. Tato společnost obchoduje se zahraničními společnostmi, a proto musí přepočítávat transakce v cizí měně na českou korunu.

Pro testování pohledávek a závazků jsme u společnosti JOKIDA s. r. o. zvolili materialitu ve výši 1 547 980,00 CZK, tedy 1,5 % z tržeb. Dále tolerovanou chybu ve výši 1 160 985,00 CZK, což je 75 % z materiality, a chybu k zaznamenání ve výši 116 098,50 CZK, tedy 10 % z tolerované chyby, viz teoretická část str. 14.

4.2 Testování a zhodnocení pohledávek z pohledu auditu a společnosti

V oblasti pohledávek jsme se zaměřili na testování pohledávek z obchodních vztahů, poskytnuté zálohy a ostatní pohledávky. Při provádění testů bylo důležité ověřit existenci pohledávek a jejich zaúčtování do správného časového období na správný účet a ve správné výši. Tento test slouží ke kontrole, zdali ÚJ nenadhodnocuje aktiva.

Odsouhlasení saldokonta pohledávek

Na začátku jsme si vyžádali od společnosti JOKIDA s. r. o. hlavní knihu, která obsahovala zůstatky jednotlivých účtů a saldokonto pohledávek k 31. 12. 2018. Naši povinnosti bylo ověřit jednotlivé zůstatky účtu 311 a zkontrolovat je na saldokonto pohledávek. Odsouhlasili jsme si hodnoty jednotlivých analytických účtů a následně jsme si odsouhlasili celkovou hodnotu účtu 311. V tabulce níže můžete vidět stav účtu 311 k 31. 12. 2018.

Tab. 4.1 Hodnota pohledávek k 31. 12. 2018

	Saldokonto CZK	Kurz	Saldokonto EUR, GBP, PLN	Hlavní kniha CZK	Rozdíl
311 100 tuzemsko	10 738 386,11	1	10 738 386,11	10 738 386,11	0
311 200 zahraniční EUR	6 279 978,51	25,725	244 119,67	6 279 978,51	0
311 300 zahraniční GBP	7 982 083,45	28,762	277 521,85	7 982 083,45	0
311 400 zahraniční PLN	2 040 273,98	5,980	341 182,94	2 040 273,98	0

Zdroj: Vlastní zpracování

Po ověření jsme nezaznamenali žádné rozdíly mezi saldokontem a hlavní knihou, proto můžeme bez problému pokračovat v testování pohledávek.

Přepočet cizí měny

Dalším krokem k testování pohledávek je kontrola zahraničních faktur za auditované období. Auditor na základě vlastního odborného úsudku vybral 10 zahraničních faktur. U veškerých vybraných faktur jsme s auditorem zkontrolovali, zda faktury obsahují všechny povinné náležitosti, jestli jsou zaúčtovány ve správném časovém období a na správném účtu. Následně jsme se při kontrole zaměřili na správnost použití kurzu při účtování faktur v cizí měně k datu účetního případu. Zjistili jsme, že ÚJ používá denní kurz dle ČNB. Na závěr jsme podle saldokonta ověřili, že ÚJ ke konci účetního období správně přepočítává všechny své pohledávky kurzem dle ČNB k 31. 12. 2018, viz Tab. 4.2. Zde nastaly drobné rozdíly v přepočtu

cizí měny mezi datem, kdy byly faktury uskutečněny a ke konci účetního období. Museli jsme ještě ověřit, zda ÚJ správně zaúčtovala tyto kurzové rozdíly. U většiny faktur se jednalo o kurzovou ztrátu, pouze u dvou faktur měla ÚJ zisk. Po provedení kontroly jsme s auditorem usoudili, že vybrané faktury mají veškeré povinné náležitosti a že během kontroly jsme nenarazili na žádné nesprávnosti.

Tab. 4.2 Přecenění pohledávek k 31. 12. 2018

Číslo dokladu	Datum dokladu	Částka EUR, GBP, PLN	Měna	Kurz	Částka CZK	Kurz k 31. 12. 2018	Částka CZK	Rozdíl
FV2018567	08. 06. 2018	23 698,00	EUR	25,795	611 289,91	25,725	609 631,05	-1 658,86
FV2018389	27. 04. 2018	72 349,00	PLN	6,041	437 060,31	5,980	432 647,02	-4 413,29
FV2018676	09. 12. 2018	9 854,00	EUR	25,850	254 725,90	25,725	253 494,15	-1 231,75
FV2018463	01. 08. 2018	48 000,00	EUR	25,590	1 228 320,00	25,725	1 234 800,00	6 480,00
FV2018115	04. 05. 2018	36 789,00	GBP	28,906	1 063 422,83	28,762	1 058 125,22	-5 297,62
FV2018297	12. 04. 2018	8 999,00	PLN	6,050	54 443,95	5,980	53 814,02	-629,93
FV2018338	19. 05. 2018	10 198,00	GBP	29,299	298 791,20	28,762	293 314,88	-5 476,33
FV2018578	30. 10. 2018	19 856,00	EUR	25,870	513 674,72	25,725	510 795,60	-2 879,12
FV2018087	13. 02. 2018	109 132,00	PLN	6,076	663 086,03	5,980	652 609,36	-10 476,67
FV2018767	16. 12. 2018	13 498,00	GBP	28,714	387 581,57	28,762	388 229,48	647,90

Zdroj: Vlastní zpracování

Konfirmační dopisy

Dalším procesem, jak ověřit existenci a pravdivost pohledávek jsou konfirmační dopisy významných odběratelů. Vybrali jsme si ze saldokonta pohledávek 10 významných odběratelů, viz Tab. 4.3, od kterých jsme požadovali odsouhlasení jejich zůstatků, abychom se ujistili, že si ÚJ eviduje správně pohledávky. Požádali jsme ÚJ, aby rozeslala těmto vybraným odběratelům konfirmační dopisy. Po následném doručení odsouhlasených konfirmací do rukou auditora jsme začali kontrolovat, zda odběratelé odsouhlasili stejné částky, které byly uvedeny v saldokontu k 31. 12. 2018. Při kontrole jsme nenarazili na žádný rozdíl v odsouhlasených částkách. Znamená to, že je vše v pořádku. Mnohdy ale nastane situace, že odběratel odsouhlasí jinou částku, než je částka, kterou si ÚJ vede v účetnictví. Tento rozdíl může nastat například u faktur se splatností na konci roku, kdy odběratel ke konci měsíce odešle platbu, ale dodavatel ji obdrží až následující měsíc, nebo vystavená faktura nedorazí odběrateli do konce účetního období, a tudíž ji má zaúčtovanou až v následujícím období. Jakýkoliv rozdíl u konfirmačních dopisů musí ÚJ vysvětlit auditorovi. Byly nám doručeny všechny konfirmační dopisy, které jsme požadovali. V tabulce níže jsou uvedeni odběratelé s nejvyšší hodnotou pohledávek k 31. 12. 2018 a také je zde vidět, jaké procento pohledávek jsme při provedení tohoto testu ověřili.

Tab. 4.3 Vyhodnocení odběratelských konfirmačních dopisů k 31. 12. 2018

Odběratel	Částka pohledávek CZK	Měna	Kurz	Částka pohledávek EUR, GBP, PLN	Odsouhlasená částka	Rozdíl
Detaz s. r. o.	1 332 309,12	CZK	1		1 332 309,12	0
Gamam s. r. o.	3 789 035,25	EUR	25,725	147 290,00	147 290,00	0
Lafa, s. r. o.	2 122 042,24	GBP	28,762	73 779,37	73 779,37	0
Mega, s. r. o.	1 525 570,89	CZK	1		1 525 570,89	0
Sigma a. s.	1 980 572,64	EUR	25,725	76 990,19	76 990,19	0
Kapap s. r. o.	1 616 870,85	PLN	5,980	270 379,74	270 379,74	0
HETTA, a. s.	2 124 360,58	CZK	1		2 124 360,58	0
Lamda s. r. o.	2 970 859,11	CZK	1		2 970 859,11	0
CHOMA, s. r. o.	2 040 249,75	CZK	1		2 040 249,75	0
Detle, s. r. o.	3 002 759,42	GBP	28,762	104 400,23	104 400,23	0

Zdroj: Vlastní zpracování

Celková hodnota pohledávek: 27 040 722,05 CZK

Odsouhlasená hodnota pohledávek: 22 504 629,85 CZK

Procento odsouhlasení: 83 %

Jelikož u těchto odběratelů dle saldokonta k 31.12.2018 nenastaly žádné rozdíly v pohledávkách, můžeme tento test vyhodnotit jako úspěšný a nemusíme provádět další detailní testy.

Test na nadhodnocení pohledávek

Při dalším testování pohledávek jsme si museli prověřit, zdali ÚJ nenadhodnocuje své pohledávky a zda účtuje do správného období, se kterým věcně a časově souvisí. Pro toto ověření jsme si vyžádali od ÚJ deník na přelomu konce účetního období a začátku následujícího účetního období. Z tohoto deníku jsme si vybrali vzorek faktur, viz Tab. 4.4, které byly zaúčtovány na konci auditovaného období a pár faktur, viz. Tab. 4.5, které byly zaúčtovány v následujícím období. K těmto fakturám jsme si nechali doložit dodací listy, protokoly o provedení díla nebo jiné podklady, na základě kterých jsme mohli vyhodnotit, že poskytnuté služby či prodeje zboží byly uskutečněny v období, s kterým věcně a časově souvisí.

Tab. 4.4 Vzorky vydaných faktur za prosinec 2018

Číslo dokladu	Datum dokladu	Text	Odběratel	Částka CZK
FV2018789	31. 12. 2018	1. dílčí faktura za výrobek č. 172899	CHOMA, s. r. o.	3 217 990,89
FV2018790	31. 12. 2018	zboží – 2x, 5x	HETTA, a. s.	2 664 095,00
FV2018795	30. 12. 2018	zboží – náhradní díl	Mega, s. r. o.	1 887 821,08
FV2018798	31. 12. 2018	4. dílčí faktura za výrobek č. 67890	CHOMA, s. r. o.	1 762 107,52
FV2018799	31. 12. 2018	montáž výrobku č. 405	Detaz s. r. o.	1 489 514,81
FV2018800	31. 12. 2018	dodávka a montáž výrobku CVZ.678	Lamda s. r. o.	1 018 042,77

Zdroj: Vlastní zpracování

V následujícím textu jsou popsány a ověřeny vzorky vystavených faktur za běžné a následující období.

Faktura č. FV2018789 – 1 dílčí faktura za prodej výrobku č. 172899 v celkové výši 3 217 990,89 CZK, odběratel CHOMA, s. r. o., DUZP 31. 12. 2018. Tato faktura byla vyhotovena na základě objednávky č. 4567 ze dne 12. 12. 2018, termín dodání dle objednávky je do 31. 12. 2018. V příloze byl doložen dodací list potvrzený odběratelem o dodání výrobku č. 172899 ze dne 31. 12. 2018.

Faktura č. FV2018790 za prodej zboží – 2x, 5x v celkové výši 2 664 095,00 CZK, odběratel HETTA, a. s., DUZP 31. 12. 2018. Tato faktura byla vyhotovena na základě smlouvy ze dne 21. 03. 2018, termín dodání zboží je vždy k poslednímu dni daného měsíce. V příloze byl doložen dodací list potvrzený odběratelem o dodání zboží – 2x, 5x ze dne 31. 12. 2018.

Faktura č. FV2018795 za prodej zboží – náhradní díl v celkové výši 1 887 821,08 CZK, odběratel Mega, s. r. o., DUZP 30. 12. 2018. Tato faktura byla vyhotovena na základě ústní dohody, termín dodání 30. 12. 2018. V příloze byl doložen dodací list potvrzený odběratelem ze dne 30. 12. 2018

Faktura č. FV2018798 – 4. dílčí faktura za prodej výrobku č. 67890 v celkové výši 1 762 107,52 CZK, odběratel CHOMA, s. r. o., DUZP 31. 12. 2018. Tato faktura byla vyhotovena na základě smlouvy č. 2018/DP/01 ze dne 08. 01. 2018. V příloze byl doložen dodací list potvrzený odběratelem o dodání výrobku č. 67890 ze dne 29. 12. 2018.

Faktura č. FV2018799 za montáž výrobku č. 405 v celkové výši 1 489 514,81 CZK, odběratel Detaz s. r. o., DUZP 31. 12. 2018. Tato faktura byla vyhotovena na základě rámcové smlouvy o poskytování služeb č. 180107 ze dne 09. 02. 2018. Dle smlouvy je poskytovatel povinen při prodeji výrobku poskytnout veškerá potřebná opatření pro provoz výrobku. V příloze byl doložen protokol o provedení montáže výrobku č. 405 potvrzený odběratelem ze dne 31. 12. 2018.

Faktura č. FV2018800 za dodávku a montáž výrobku CVZ.678 v celkové výši 1 018 042,77 CZK, odběratel Lamda s. r. o., DUZP 31. 12. 2018. Faktura byla vystavena na základě emailové domluvy ze dne 12. 12. 2018. Doložen přepravní list a protokol o provedení montáže výrobku ze dne 31. 12. 2018.

Tab. 4.5 Vzorčky vydaných faktur za leden 2019

Číslo dokladu	Datum dokladu	Text	Odběratel	Částka CZK
FV2019003	31. 01. 2019	zboží – 6x7x5	HETTA, a. s.	1 762 107,52
FV2019010	31. 01. 2019	montáž a doprava výrobku č. 709	Detaz s. r. o.	1 581 116,23
FV2019015	31. 01. 2019	výrobek č. 89090	CHOMA, s. r. o.	988 286,03
FV2019023	31. 01. 2019	náhradní díly	Mega, s. r. o.	530 656,00
FV2019029	31. 01. 2019	zboží – 8x8x8	HETTA, a. s.	132 557,87
FV2019031	31. 01. 2019	montáž výrobku č. 890	Detaz s. r. o.	72 891,04

Zdroj: Vlastní zpracování

Faktura č. FV2019003 za prodej zboží – 6x7x5 v celkové výši 1 762 107,52 CZK, odběratel HETTA, a. s., DUZP 31. 01. 2019. Faktura byla vyhotovena na základě smlouvy ze dne 21. 03. 2018, termín dodání zboží je vždy k poslednímu dni daného měsíce. V příloze byl doložen dodací list potvrzený odběratelem o dodání zboží – 6x7x5 ze dne 31. 01. 2019.

Faktura č. FV2019010 za montáž a dopravu výrobku č. 709 v celkové výši 1 581 116,23 CZK, odběratel Detaz s. r. o., DUZP 31. 01. 2019. Tato faktura byla vyhotovena na základě rámcové smlouvy o poskytování služeb č. 180107 ze dne 09. 02. 2018, včetně dodatku č. 1 ke smlouvě. V příloze byl doložen potvrzený protokol o provedení montáže a přepravě výrobku č. 709 ze dne 31. 01. 2019.

Faktura č. FV2019015 za prodej výrobku č. 89090 v celkové výši 988 286,03 CZK, odběratel CHOMA, s. r. o., DUZP 31. 01. 2019. Tato faktura byla vyhotovena na základě smlouvy č. 2019/NO/01 ze dne 02. 01. 2019. V příloze byl doložen dodací list potvrzený odběratelem o dodání výrobku č. 89090 ze dne 31. 01. 2019.

Faktura č. FV2019023 za prodej zboží – náhradní díl v celkové výši 530 656,00 CZK, odběratel Mega, s. r. o., DUZP 31. 01. 2019. Tato faktura byla vyhotovena na základě objednávky č. 201902 ze dne 08. 01. 2019, termín dodání dle objednávky je do 31. 01. 2019.

V příloze byl doložen dodací list potvrzený odběratelem o prodeji náhradního dílu ze dne 31. 01. 2019.

Faktura č. FV2019029 za prodej zboží – 8x8x8 v celkové výši 132 557,87 CZK, odběratel HETTA, a. s., DUZP 31. 01. 2019. Tato faktura byla vyhotovena na základě objednávky ze dne 05. 01. 2019, termín dodání dle objednávky je k 31. 01. 2019. V příloze byl doložen dodací list potvrzený odběratelem o dodání zboží – 8x8x8 ze dne 31. 01. 2019.

Faktura č. FV2019031 za montáž výrobku č. 890 v celkové výši 72 891,04 CZK, odběratel Detaz s. r. o., DUZP 31. 01. 2019. Tato faktura byla vyhotovena na základě rámcové smlouvy o poskytování služeb č. 180107 ze dne 09. 02. 2018, včetně dodatku č. 1 ke smlouvě. V příloze byl doložen potvrzený protokol o provedení montáže výrobku č. 890 ze dne 31. 01. 2019.

Po kontrole vystavených faktur nebyly shledány žádné nejasnosti. Závěrem tohoto testu je, že ÚJ účtuje své pohledávky do správného období, tudíž si pohledávky nenadhodnocuje.

Krátkodobé a dlouhodobé pohledávky

ÚJ k 31. 12. 2018 eviduje krátkodobé i dlouhodobé pohledávky. Na účtu 311 eviduje krátkodobé pohledávky z obchodních vztahů a na účtu 315 eviduje dlouhodobé pohledávky z titulu zádržného.

Ostatní pohledávky

ÚJ k 31. 12. 2018 eviduje v účetnictví poskytnuté zálohy, ostatní pohledávky, pohledávky za zaměstnanci a opravné položky k pohledávkám, viz Tab. 4.6. S auditorem jsme se zaměřili na ověření správnosti zaúčtování těchto pohledávek na podklady. ÚJ nám k jednotlivým zůstatkům doložila dokladovou inventarizaci. Na základě inventarizace jsme si odsouhlasili zůstatky. Dále jsme si vyžádali časovou strukturu pohledávek, abychom si prověřili správnost tvorby opravných položek k pohledávkám, viz text pod Tab. 4.6.

Tab. 4.6 Ostatní pohledávky

Číslo účtu	Název účtu	Částka CZK
314	Poskytnuté zálohy	
314 100	Poskytnuté provozní zálohy ENERGIE	38 980,00
314 200	Poskytnutý záloha na nájemné skladu A, B	62 151,00
314 300	Poskytnutá záloha dodavatelům	59 909,00
315	Ostatní pohledávky	
315 100	Ostatní pohledávky – dlouhodobé	3 084 386,00
335	Pohledávky za zaměstnanci	
335 100	Pohledávky za zaměstnanci	5 150,00
391	Opravná položka k pohledávkám	
391 8xx	Zákonné opravné položky k pohledávkám	1 649 738,08
391 9xx	Účetní opravné položky k pohledávkám	2 337 616,21

Zdroj: Vlastní zpracování

Na účtu 314 100 ÚJ eviduje měsíční poskytnuté zálohy za energie v celkové výši 38 980,00 CZK. Výše záloh je ověřená na základě smlouvy za poskytování služeb č. 123 ze dne 27. 01. 2017.

Zůstatek na účtu 314 200 tvoří poskytnuté zálohy za nájemné skladu A a B společnosti Skladuj, a. s. Na základě nájemní smlouvy č. 678987 ze dne 3. 1. 2018 ÚJ platí pravidelné měsíční zálohy dle aktuálního ceníku společnosti Skladuj, a. s. Doloženy zálohové faktury za nájem skladu A a B v celkové výši 62 151,00 CZK.

Zůstatek na účtu 314 300 tvoří poskytnuté zálohy nejvýznamnějším dodavatelům na materiál za období 12/2018 v celkové výši 59 909,00 CZK. Je zde sepsána smlouva o poskytování měsíčních záloh dodavatelům ze dne 30. 11. 2017. V příloze byly doloženy zálohové faktury č. ZL2018356, ZL2018967, ZL2018345.

Zůstatek účtu 315 100 tvoří dlouhodobé pohledávky v celkové výši 3 084 386,00 CZK. ÚJ provádí montáže výrobků, či dodávky zboží svým vybraným odběratelům, se kterými má smlouvu o tom, že odběratel zaplatí za dodání výrobků, či zboží, včetně provedení montáže

částku ve výši 95 % z celkové ceny a po uplynutí 24 měsíců doplatí zbylých 5 %. K nahlédnutí byl doložen seznam odběratelů, vůči kterým má ÚJ pohledávku delší než 1 rok.

Zůstatky na účtu 335 100 tvoří pohledávky za zaměstnanci. V roce 2018 ÚJ poskytla zálohy svým zaměstnancům na služební cesty v celkové výši 5 150,00 CZK. Pro ověření bylo doloženo vyúčtování cestovních příkazů, ze kterých vyplývá, že zaměstnancům byly vyplaceny vyšší zálohy, než kolik činily skutečné náklady na pracovní cestu.

Opravné položky k pohledávkám

Dalším krokem ověřování pohledávek je zjistit, zda ÚJ tvoří opravné položky k pohledávkám a v jaké výši. Vyžádali jsme si od ÚJ časovou strukturu pohledávek k 31. 12. 2018, viz Tab. 4.7. Před ověřováním správnosti tvorby opravné položky jsme si nechali předložit od ÚJ interní směrnice. Na základě studování interních směrnic společnosti jsme se dozvěděli, že ÚJ tvoří účetní opravné položky k pohledávkám z obchodního styku po splatnosti nad 365 dní v 100% výši a daňové opravné položky k pohledávkám tvoří dle zákona o rezervách, tj. po splatnosti nad 18 měsíců ve výši 50 % a k pohledávkám, které jsou nad 30 měsíců, tvoří opravnou položku ve výši 100 %. Z časové struktury (viz Tab. 4.7) je vidět, že společnost eviduje pohledávky po splatnosti nad 365 dní ve výši 2 040 966,21 CZK, nad 18 měsíců ve výši 593 300,00 CZK a nad 30 měsíců ve výši 1 353 088,08 CZK. ÚJ tvoří opravné položky k pohledávkám daňové ve výši 1 649 738,08 CZK a nedaňové ve výši 2 337 616,21 CZK.

Tab. 4.7 Časová struktura pohledávek k 31. 12. 2018

Účet	Ve splatnosti	Po splatnosti nad 365 dní 100 % účetní	Po splatnosti nad 18 měsíců 50 % účetní	Po splatnosti nad 18 měsíců 50 % daňové	Po splatnosti nad 30 měsíců 100 % daňové	Celkem
311 1xx	8 992 985,88					8 992 985,88
311 101		287 095,00				287 095,00
311 103		406 901,28				406 901,28
311 105					458 104,00	458 104,00
311 108			296 650,00	296 650,00		593 300,00
311 2xx	5 146 698,72					5 146 698,72
311 203					499 990,00	499 990,00
311 206		633 289,84				633 289,84
311 3xx	6 956 468,40					6 956 468,40
311 307		630 620,89				630 620,89
311 308					394 994,08	394 994,08
311 4xx	1 957 214,76					1 957 214,76
311 406		83 059,20				83 059,20
Celkem	23 053 367,76	2 040 966,21	296 650,00	296 650,00	1 353 088,08	27 040 722,05

Zdroj: Vlastní zpracování

U účtů 311 101 a 311 103 se jedná o pohledávky z obchodního styku za tuzemskými odběrateli MUCHON, a. s. a Pallpan, a. s. za prodej materiálu v celkové výši 693 996,28 CZK. Prodeje materiálu se uskutečnily v říjnu 2017 dle objednávky a materiál byl dodán v listopadu 2017. Pohledávky jsou po splatnosti více jak 365 dní, proto ÚJ tvoří účetní opravné položky ve 100% výši z důvodu opatrnosti. ÚJ si nemůže uplatnit daňové opravné položky, protože doba splatnosti nepřesáhla 18 měsíců, viz teoretická část str. 30. ÚJ odeslala dlužníkům upomínky. Dlužníci tyto upomínky neakceptovali, a proto byla odeslána žaloba a následně podán návrh na exekuci. Od zahájení exekuce se nepodařilo vymoci ani část pohledávek od dlužníků MUCHON, a. s. a Pallpan, a. s. Po konzultaci s klientem jsme se dozvěděli, že se ÚJ po poradě s právníkem rozhodla tyto pohledávky v příštím roce odepsat, neboť se jeví jako nedobytné.

311 101	společnost MUCHON, a. s. – prodej materiálu	287 095,00 CZK
391 901	účetní opravná položka k pohledávkám za společností MUCHON, a. s.	- 287 095,00 CZK
311 103	společnost Pallpan, a. s. – prodej materiálu	406 901,28 CZK
391 903	účetní opravná položka k pohledávkám za společností Pallpan, a. s.	- 406 901,28 CZK
rozdíl		0,00 CZK

Účet 311 105 tvoří pohledávku za tuzemským odběratelem DELR, a. s. v celkové výši 458 104,00 CZK. Společnost JOKIDA s. r. o. dodala a provedla montáž výrobku č. 678 na základě smlouvy č. 14 ze dne 02. 03. 2011. Doložen odsouhlasený dodací list a protokol o provedení montáže ze dne 05. 05. 2011. Na základě protokolu o provedení a převzetí díla ÚJ vystavila fakturu, kterou k 31. 12. 2018 nemá od společnosti DELR, a. s. uhrazenou. ÚJ tvoří k této pohledávce daňovou opravnou položku ve 100% výši dle zákona o rezervách. V roce 2012 byla dlužníkovi zaslána upomínka s tím, že pokud neuhradí svůj závazek do 31. 05. 2012, bude podána žaloba. Jelikož se dlužník neozval, byla na něj podána žaloba. Soud po zkoumání informací o společnosti DELR, a. s. zjistil, že společnost zanikla a nemá žádný majetek. Proto doporučujeme ÚJ tuto pohledávku odepsat v plné výši.

311 105	společnost DELR, a. s. – prodej materiálu	458 104,00 CZK
391 805	daňová opravná položka k pohledávkám za společnostmi DELR, a. s.	- 458 104,00 CZK
rozdíl		0,00 CZK

Účet 311 108 tvoří pohledávku, která vznikla z prodeje zboží tuzemskému odběrateli Losni, a. s. Prodej zboží dle potvrzeného dodacího listu se uskutečnil v únoru 2017 v celkové výši 650 897,57 CZK. Jedná se o pohledávku, která je po splatnosti více než 18 měsíců. Společnost JOKIDA s. r. o. zaslala dlužníkovi upomínku, aby uhradil svůj závazek do 31. 8. 2018, jelikož se dlužník neozval, společnost zahájila soudní řízení a následně podala návrh na exekuci. Po vyjádření exekutora se podařilo ke dni 17. 12. 2018 vymoci část pohledávky ve výši 57 597,57 CZK. Doposud zbývá uhradit společnosti JOKIDA s. r. o. částku ve výši 593 300,00 CZK. ÚJ zde tvoří zákonné opravné položky ve výši 50 % z neuhrazené částky.

311 108	společnost Losni, a. s. – prodej materiálu	593 300,00 CZK
391 808	daňová opravná položka k pohledávkám v 50% výši za společnostmi Losni, a. s.	- 296 650,00 CZK
391 908	účetní opravná položka k pohledávkám v 50% výši za společnostmi Losni, a.s.	- 296 650,00 CZK
rozdíl		0,00 CZK

Účet 311 203 tvoří pohledávku za prodej a montáž výrobků zahraničnímu odběrateli PILON, s. r. o. Tento prodej, včetně montáže, se uskutečnil v říjnu 2015 v celkové výši 833 316,60 CZK. Jelikož odběratel nezaplatil své závazky vůči společnosti JOKIDA s. r. o., byla mu zaslána upomínka. Odběratel PILON, s. r. o. na tuto upomínku zareagoval a poprosil ÚJ, aby mu podala návrh na měsíční splátky. Po dohodě s dlužníkem byla dne 02. 11. 2016 sepsána smlouva o pravidelných měsíčních splátkách ve výši 41 665,83 CZK na dobu 20 měsíců. Po uplynutí 8 měsíců dlužník přestal posílat měsíční splátky. Na výzvu o nesplnění platebních podmínek dle smlouvy dlužník nereagoval. Proto se společnost dne 18. 08. 2017 rozhodla podat žalobu na nesplacenou částku 499 990,00 CZK, která byla dne 23. 11. 2017 soudem uznána. Následně soud vydal rozsudek o nabytí právní moci. O 3 měsíce později byl

podán návrh na exekuci. Na základě vyjádření exekutora se doposud nepodařilo nalézt žádný postižitelný majetek. ÚJ tvoří daňovou opravnou položku ve 100% výši, a zvažuje spolu s právníkem, zda tuto pohledávku v příštím roce neodepíše jako nedobytnou.

311 203	společnost PILON, s. r. o. – prodej zboží, včetně montáže	499 990,00 CZK
391 803	daňová opravná položka k pohledávkám za společností PILON, s. r. o.	- 499 990,00 CZK
rozdíl		0,00 CZK

Účet 311 206 a 311 307 tvoří pohledávky za prodej materiálu zahraničním odběratelům Cilpen s. r. o. a Selkam, s. r. o. Společnost JOKIDA s. r. o. pravidelně dodávala odběratelům materiál, který jim následně vyfakturovala. Odběratelé v říjnu 2017 neuhradili své závazky, a tudíž ÚJ vznikly pohledávky v celkové výši 1 263 910,73 CZK. Dne 8. 10. 2017 se odběratelé dostali do insolvence. Proto dne 15. 11. 2017 společnost JOKIDA s. r. o. přihlásila své pohledávky v plné výši do insolvenčního řízení. Po rozhodnutí insolvenčního soudu byl prohlášen konkurz na oba odběratele. Jelikož byly pohledávky přihlášeny do insolvenčního řízení dříve, než byl prohlášen konkurz, jsou tyto pohledávky uznatelné v plné výši insolvenčním správcem. Pohledávky doposud nejsou uhrazeny, protože insolvenční řízení ještě neskončilo. Jedná se o pohledávky delší než 365 dní, proto ÚJ tvoří účetní opravnou položku v plné výši.

311 206	společnost Cilpen s. r. o. – prodej materiálu	633 289,84 CZK
391 906	účetní opravná položka k pohledávkám za společností Cilpen s. r. o.	- 633 289,84 CZK
311 307	společnost Selkam, s. r.o. – prodej materiálu	603 620,89 CZK
391 907	účetní opravná položka k pohledávkám za společností Selkam, s. r. o.	- 603 620,89 CZK
rozdíl		0,00 CZK

Účet 311 308 tvoří pohledávku za prodej výrobků společnosti KRON, a. s. Prodej výrobků se uskutečnil dne 23. 03. 2013 v celkové výši 394 994,08 CZK. Dlužník svůj závazek do splatnosti nezaplatil, proto ÚJ zahájila insolvenční řízení, avšak nebyl zjištěn úpadek. Dne 01. 05. 2014 se rozhodla přihlásit pohledávku do insolvenčního řízení. Po uplynutí 6 měsíců byl soudem zjištěn úpadek společnosti, proto byl prohlášen dne 30. 11. 2014 konkurz na majetek dlužníka. Jelikož byla pohledávka přihlášena do insolvenčního řízení dříve, než byl prohlášen konkurz, je tato pohledávka uznatelná v plné výši insolvenčním správcem. Pohledávka doposud není uhrazena, protože insolvenční řízení ještě neskončilo. Jedná se o pohledávku delší než 30 měsíců, proto ÚJ tvoří zákonnou opravnou položku v plné výši.

311 308	společnost KRON, a. s. – prodej zboží, včetně montáže	394 994,08 CZK
391 808	zákonná opravná položka k pohledávkám za společnostmi KRON, a. s.	- 394 994,08 CZK
rozdíl		0,00 CZK

Účet 311 406 tvoří pohledávku za prodej výrobků polskému odběrateli Damlab a. s. Tento prodej výrobků se uskutečnil v říjnu 2017 v celkové výši 83 059,20 CZK. K 31. 12. 2018 odběratel nezaplatil svůj závazek, proto se ÚJ rozhodla vytvořit na tuto pohledávku účetní opravnou položku v plné výši.

311 406	společnost Damlab a. s. – prodej výrobků	83 059,20 CZK
391 906	účetní opravná položka k pohledávkám za společnostmi Damlab a. s.	- 83 059,20 CZK
rozdíl		0,00 CZK

Po ověření správnosti pohledávek jsme museli ještě zkontrolovat, zdali ÚJ nemá neobvyklé zůstatky na straně DAL v saldokontu, popřípadě u jednotlivých analytických účtů. Po kontrole jsme zjistili, že takový případ nenastal.

4.3 Testování a zhodnocení závazků z pohledu auditora a společnosti

V oblasti závazků budeme testovat závazky z obchodních vztahů, přijaté zálohy a ostatní závazky. Stejně jako u pohledávek musíme prověřit, zda ÚJ účtuje své závazky do správného časového období, na správné účty a ve správné výši. Také musíme ověřit evidenci dlouhodobých a krátkodobých závazků. V tomto testu je důležité, abychom se s auditorem ujistili, že ÚJ nepodhodnocuje své závazky, jelikož by to mělo vliv na rizika zadluženosti.

Odsouhlasení saldokonta závazků

K odsouhlasení závazků jsme si podobně jako u pohledávek vyžádali od společnosti hlavní knihu a také saldokonto závazků k 31. 12. 2018. Museli jsme si ověřit jednotlivé analytické účty závazků ze saldokonta na hlavní knihu. U závazků je důležité si také ověřit splatnost, aby nenastaly problémy s krátkodobými a dlouhodobými závazky. V následující tabulce jsou analytické účty závazků z obchodních vztahů ověřeny na hlavní knihu k 31. 12. 2018.

Tab. 4.8 Hodnota závazků k 31. 12. 2018

	Saldokonto CZK	Kurz	Saldokonto EUR, GBP, PLN	Hlavní kniha CZK	Rozdíl
321 100 tuzemsko	3 004 455,00	1	3 004 455,00	3 004 455,00	0
321 200 zahraniční EUR	1 287 623,97	25,725	50 053,41	1 287 623,97	0
321 300 zahraniční GBP	1 381 412,97	28,762	48 029,10	1 381 412,97	0
321 400 zahraniční PLN	119 498,52	5,980	19 983,03	119 498,52	0

Zdroj: Vlastní zpracování

Při ověřování jsme nenarazili na žádné rozdíly mezi saldokontem a hlavní knihou, proto můžeme tento test vyhodnotit jako úspěšný a pokračovat v dalším testování závazků.

Přepočet cizí měny

Následujícím krokem pro ověřování závazků je kontrola přepočtu měny u zahraničních faktur za auditované období. Stejně jako u pohledávek auditor dle vlastního odborného úsudku vybral 10 cizoměnných faktur. U těchto vybraných přijatých faktur v cizí měně jsme zkontrolovali povinné náležitosti faktur a hlavně jsme se zaměřili na kontrolu přepočtu faktur v cizí měně. Dle směrnic ÚJ jsme zjistili, že ÚJ používá stejně jako u pohledávek denní kurz dle ČNB. U vybraných faktur jsme následně přepočítali částky v cizí měně na koruny dle kurzu ke dni účetního případu a ke konci účetního období. Po přepočtení jsme si ověřili, že ÚJ přepočítává přijaté faktury dle kurzu ČNB k 31. 12. 2018, viz Tab. 4.9. Na závěr jsme si pomoci excelu vyfiltrovali všechny přijaté faktury ke konci účetního období a u všech jsme provedli přepočet kurzem dle ČNB k 31. 12. 2018, abychom si ověřili, že ÚJ opravdu ke konci účetního období přeceňuje všechny své závazky. V tomto testu jsme zaznamenali drobné kurzové rozdíly mezi datem, kdy se účetní případ uskutečnil a přepočtem ke konci účetního období. U všech vybraných přijatých faktur se jednalo o kurzový zisk, který ÚJ následně zaúčtovala na výnosový účet. S auditorem jsme vše ověřili a nezaznamenali jsme žádné nesprávnosti.

Tab. 4.9 Přecenění závazků k 31. 12. 2018

Číslo Dokladu	Datum dokladu	Částka EUR, GBP, PLN	Měna	Kurz	Částka CZK	Kurz k 31. 12. 2018	Částka CZK	Rozdíl
FP2018567	07. 12. 2018	13 640,00	EUR	25,850	352 594,00	25,725	350 889,00	-1 705,00
FP2018389	15. 06. 2018	10 960,00	GBP	29,443	322 695,28	28,762	315 231,52	-7 463,76
FP2018676	28. 04. 2018	6 380,00	PLN	6,041	38 541,58	5,980	38 152,40	-389,18
FP2018463	11. 09. 2018	15 980,00	GBP	28,892	461 694,16	28,762	459 616,76	-2 077,40
FP2018115	31. 05. 2018	11 860,00	EUR	25,790	305 869,40	25,725	305 098,50	-770,90
FP2018297	30. 11. 2018	8 900,00	EUR	25,955	230 999,50	25,725	228 952,50	-2 047,00
FP2018338	04. 08. 2018	8 050,00	PLN	6,022	48 477,10	5,980	48 139,00	-338,10
FP2018578	09. 10. 2018	5 325,00	PLN	5,980	31 843,50	5,980	31 843,50	0,00
FP2018087	25. 05. 2018	19 458,00	GBP	29,438	572 804,60	28,762	559 651,00	-13 153,61
FP2018767	11. 07. 2018	14 799,00	EUR	25,930	383 738,07	25,725	380 704,28	-3 033,79

Zdroj: Vlastní zpracování

Konfirmační dopisy

Podobně jako u pohledávek, tak i u závazků si ÚJ odsouhlasuje zůstatky závazků. Od fiktivní společnosti JOKIDA s. r. o. jsme si vyžádali saldokonto dodavatelů k 31. 12. 2018, odkud jsme si vybrali dle obratu nejvýznamnější dodavatele a následně jsme tento výběr poslali zpět ÚJ. ÚJ rozeslala konfirmační dopisy k odsouhlasení dodavatelům, které jsme požadovali. V Tab. 4.10 je seznam vybraných dodavatelů, od kterých jsme obdrželi potvrzení zůstatků. Při odsouhlasení se vyskytly rozdíly u dodavatele Iketa s. r. o., který potvrdil zůstatek 128 998,72 CZK a ÚJ eviduje zůstatek 108 998,72 CZK a u dodavatele AUZET s. r. o., který odsouhlasil zůstatek 1 198 648,00 CZK, přičemž ÚJ ho má v účetnictví ve výši 1 022 066,02 CZK. Třetí rozdíl nastal u společnosti Ofiota, a. s., kde dodavatel potvrdil svůj zůstatek ve výši 485 058,30 CZK a ÚJ eviduje své závazky ve výši 496 058,30 CZK. Jelikož nastaly u odsouhlasení zůstatků závazků nějaké nesrovnalosti, požádali jsme ÚJ o objasnění těchto tří rozdílů.

První rozdíl u dodavatele Iketa s. r. o. byl objasněn. Jednalo se o úhradu faktury ke konci účetního období tj. 31.12.2018. ÚJ zaplatila svůj závazek ve výši 20 000,00 CZK. Jako doklad pro ověření byl doložen bankovní výpis k 31. 12. 2018, kde byla tato částka odepsána z účtu ÚJ. Následně jsme požadovali od dodavatele Iketa s. r. o. zpětnou vazbu, aby nám potvrdil přijetí platby od společnosti JOKIDA s. r. o. ve výši 20 000,00 CZK. Dodavatel nám toto tvrzení potvrdil, platba byla připsána na účet společnosti Iketa s. r. o. dne 02. 01. 2019.

Druhý rozdíl u dodavatele AUZET s. r. o. byl taktéž objasněn. V tomto případě se jednalo o nedoložení faktury ze strany dodavatele. Dodavatel vystavil fakturu ke konci období v celkové výši 176 582,02 CZK, ale faktura přišla ÚJ až v lednu 2019.

Třetí rozdíl u dodavatele Ofiota, a. s. byl vysvětlen. ÚJ měla vyšší zůstatek z důvodu, že dodavatel vystavil ke konci účetního období dobropis na fakturu ve výši 11 000,00 CZK, ale dobropis přišel až v lednu 2019.

Byly doloženy všechny požadované konfirmační dopisy. Vyskytly se zde tři rozdíly, které ÚJ vysvětlila. Na základě doložených konfirmačních dopisů a objasnění rozdílu můžeme tento test vyhodnotit za úspěšný.

Tab. 4.10 Vyhodnocení dodavatelských konfirmačních dopisů k 31. 12. 2018

Dodavatel	Částka závazku v CZK	Měna	Kurz	Částka závazku v EUR, GBP, PLN	Odsouhlasená částka	Rozdíl
ATulfa, s. r. o.	10 499,80	PLN	5,980	1 755,82	1 755,82	0
Hutann, a. s.	185 888,23	GBP	28,762	6 462,98	6 462,98	0
EPHE, s. r. o.	329 786,01	EUR	25,725	12 819,67	12 819,67	0
Iketa s. r. o.	108 998,72	CZK	1		128 998,72	20 000,00
Ofiota, a. s.	496 058,30	CZK	1		485 058,30	11 000,00
YPROW, s. r. o.	88 487,32	PLN	5,980	14 797,21	14 797,21	0
Skladuj, a. s.	199 415,21	CZK	1		199 415,21	0
AUZET s. r. o.	1 022 066,02	CZK	1		1 198 648,00	176 582,02
Ep-si-lon, a. s.	357 941,36	GBP	28,762	12 444,94	12 444,94	0
Kofí, a. s.	150 141,13	EUR	25,725	5 836,39	5 836,39	0
Telsit, s. r. o.	0,00	CZK	1	0,00	0,00	0

Zdroj: Vlastní zpracování

Test na podhodnocení závazků

Dalším testováním závazků je prověřit, zdali ÚJ nepodhodnocuje své závazky a zda účtuje do správného období, se kterým věcně a časově souvisí. Pro toto ověření jsme si vyžádali od ÚJ podobně jako u pohledávek deník na konci účetního období a začátku následujícího účetního období. Z tohoto deníku jsme si vybrali vzorek faktur, které byly zaúčtovány na konci auditovaného období a pár faktur, které byly zaúčtovány v následujícím období. K těmto fakturám jsme si nechali doložit dodací listy, protokoly o provedení díla nebo jiné podklady, na základě kterých jsme mohli vyhodnotit, zdali náklady byly uskutečněny v období, se kterým věcně a časově souvisí, viz Tab. 4.11 a Tab. 4.12.

Tab. 4.11 Přijaté faktury v běžném období

Číslo dokladu	Datum dokladu	Text	Dodavatel	Částka CZK
FP2018967	31. 12. 2018	nákup materiál ABD včetně dopravy	Hutann, a. s.	357 941,48
FP2018980	31. 12. 2018	dodávka a montáž klimatizace	EPHE, s. r. o.	1 027 429,64
FP2018995	31. 12. 2018	zboží 8x8x8	Iketa s. r. o.	206 046,35
FP2018998	31. 12. 2018	nájemné skladu B za 11/2018	Skladuj, a. s.	181 575,61
FP2018999	31. 12. 2018	školení zaměstnanců	Telsit, s. r. o.	173 040,00

Zdroj: Vlastní zpracování

V dalším textu je nastín ověření přijatých faktur za běžné a následující období.

Faktura č. FP2018967 za nákup nového materiálu ABD v celkové výši 357 941,48 CZK, dodavatel Hutann, a. s., DUZP 31. 12. 2018. Faktura byla přijata na základě objednávky č. 1516 ze dne 21. 12. 2018. Dle objednávky je termín dodání do 31. 12. 2018. Dodávka s materiálem ABD byla doručena dne 30. 12. 2018 doložen dodací list a přepravní list.

Faktura č. FP2018980 za nákup klimatizace, včetně dopravy a montáže v celkové výši 1 027 429,64 CZK, dodavatel EPHE, s. r. o., DUZP 31. 12. 2018. Faktura byla přijata na

základě smlouvy č. 4890678 ze dne 01. 11. 2018. Doložen odsouhlasený dodací list, přepravní list a protokol o provedení montáže ze dne 29. 12. 2018.

Faktura č. FP2018995 za nákup zboží 8x8x8 v celkové výši 206 046,35 CZK, dodavatel Iketa s. r. o., DUZP 31. 12. 2018. Faktura byla přijata na základě smlouvy č. 3030 ze dne 01. 04. 2018. Termín dodání dle smlouvy je vždy k poslednímu dni v měsíci. Doložen odsouhlasený dodací list ze dne 31. 12. 2018.

Faktura č. FP2018998 za nájemné skladu B za období 11/2018 v celkové výši 181 575,61 CZK, dodavatel Skladuj, a. s., DUZP 31. 12. 2018. Faktura byla přijata na základě rámcové smlouvy o nájmu č. 2546 ze dne 02. 01. 2018. V příloze doložen měsíční splátkový kalendář na nájemné pro rok 2018.

Faktura č. FP2018999 za školení zaměstnanců za 12/2018 v celkové výši 173 040,00 CZK, dodavatel Telsit, s. r. o., DUZP 31. 12. 2018. Faktura byla přijata na základě smlouvy o poskytování vzdělávacích služeb č. 180005 ze dne 01. 05. 2018. Toto školení se uskutečnilo 19. 12. 2018. Doloženo potvrzení o absolvování tohoto školení ze dne 19. 12. 2018.

Tab. 4.12 Přijaté faktury v následujícím období

Číslo dokladu	Datum dokladu	Text	Odběratel	Částka CZK
FP2019008	05. 01. 2019	nájemné skladu A za 12/2018	Skladuj, a. s.	304 980,94
FP2019010	06. 01. 2019	spotřeba el.energie IV.Q.2018	EPHE, s. r. o.	69 508,30
FP2019011	06. 01. 2019	nákup materiálu XYZ	Hutann, a. s.	137 068,28
FP2019013	07. 01. 2019	nákup materiálu FGH	Hutann, a. s.	123 789,00
FP2019022	09. 01. 2019	přeprava materiálu	Ofiota, a. s.	193 578,00
FP2019034	31. 01. 2019	poplatky za tel. služby 12/2018	Telsit, s. r. o.	68 792,67

Zdroj: Vlastní zpracování

Faktura č. FP2019008 za nájemné skladu A za období 12/2018 v celkové výši 304 980,94 CZK, dodavatel Skladuj, a. s., DUZP 31. 12. 2018. Faktura byla přijata na základě smlouvy o nájmu skladu č. 0089 ze dne 02. 01. 2018. Ke smlouvě byl doložen měsíční splátkový kalendář na nájemné. Jelikož se jedná o náklad roku 2018, ověřili jsme si, že ÚJ účtuje tuto fakturu na účtu 383 - Výdaje příštích období.

Faktura č. FP2019010 za nákup energie za období IV.Q. 2018 v celkové výši 69 508,30 CZK, dodavatel EPHE, s. r. o., DUZP 31. 12. 2018. Faktura byla přijata na základě rámcové smlouvy o dodání energie č. 02012018 ze dne 02. 01. 2018. Bylo doloženo vyúčtování a dodací list za energii od 1. 10. 2018 – 31. 12. 2018 společnosti EPHE, s. r. o. Tento náklad se týká roku 2018, proto ÚJ má tuto FP2019010 zaúčtovanou na účtu 383 - Výdaje příštích období.

Faktura č. FP2019011 za nákup materiálu XYZ v celkové výši 137 068,28 CZK, dodavatel Hutann, a. s., DUZP 06. 01. 2019. Faktura byla přijata na základě objednávky č. 1519 ze dne 02. 01. 2019. Termín dodání dle objednávky je do 07. 01. 2019. Dodávka s materiálem XYZ byla doručena 06. 01. 2019 spolu s odsouhlaseným dodacím listem.

Faktura č. FP2019013 za nákup materiálu FGH v celkové výši 123 789,00 CZK, dodavatel Hutann, a. s., DUZP 07. 01. 2019. Faktura byla přijata na základě objednávky č. 1520 ze dne 05. 01. 2019. Termín dodání dle objednávky je do 07. 01. 2019. Materiál FGH byl doručen v termínu dle objednávky, tj. 07. 01. 2019 spolu s odsouhlaseným dodacím listem.

Faktura č. FP2019022 za přepravu materiálu v celkové výši 193 578,00 CZK, dodavatel Ofiota, a. s., DUZP 09. 01. 2019. Faktura byla přijata na základě telefonické domluvy. Přeprava materiálu byla uskutečněna 09. 01. 2019, ověřeno na základě odsouhlaseného přepravního listu.

Faktura č. FP2019034 za telefonní služby za období prosinec 2018 v celkové výši 68 792,67 CZK, dodavatel Telsit, s. r. o., DUZP 31. 12. 2018. Faktura byla přijata na základě smlouvy o poskytování služeb č. t67e8l ze dne 02. 01. 2018. Doloženo vyúčtování poskytnutých služeb za prosinec 2018. ÚJ eviduje tento náklad v účetnictví v roce 2019, i když je to náklad roku 2018. Přestože se nejedná o významnou částku, upozornili jsme ÚJ na princip účtování nákladů do období, se kterým věcně a časově souvisí. V opačném případě společnost, byť nepatrně, podhodnocuje své závazky a ovlivňuje tím výsledek hospodaření.

Krátkodobé a dlouhodobé závazky

ÚJ neeviduje ve svém účetnictví dlouhodobé závazky, pouze krátkodobé.

Ostatní závazky

ÚJ eviduje v účetnictví ostatní závazky, viz Tab. 4.13. S auditorem jsme ověřili správnost účtování ostatních a jiných závazků na dokladovou inventarizaci jednotlivých účtů, které nám ÚJ doložila. Dále jsme ověřili správnost zúčtování závazků vůči zaměstnancům, viz text pod Tab. 4.13.

Tab. 4.13 Ostatní závazky

Číslo účtu	Název účtu	Částka CZK
324	Přijaté zálohy	
324 100	Přijaté zálohy od tuzemských odběratelů	1 390,00
324 200	Přijaté zálohy od zahraničních odběratelů	1 700,00
325	Ostatní závazky	
325 100	Splátka leasingu a úvěru	1 742,00
331	Zaměstnanci	
331 100	Mzdy k výplatě	956 724,00
333	Ostatní závazky vůči zaměstnancům	
333 100	Penzijní a životní pojištění	27 667,00
333 200	Ostatní závazky – stravenky	32 671,00
336	Zúčtování s institucemi sociál. zabezpečení a zdravot. pojištění	
336 100	Sociální pojištění	393 851,00
336 200	Zdravotní pojišťovna č. 1	30 136,00
336 201	Zdravotní pojišťovna č. 2	6 944,00
336 202	Zdravotní pojišťovna č. 3	108 960,00
336 203	Zdravotní pojišťovna č. 4	31 905,00
379	Jiné závazky	
379 100	Pojištění KOOPERATIVA	26 588,00

Zdroj: Vlastní zpracování

Zůstatky na účtu 324100 a 324200 tvoří přijaté zálohy na materiál a zboží od tuzemských a zahraničních odběratelů v celkové výši 3 090,00 CZK. Doloženy zálohové faktury, včetně objednávek.

Na účtu 325 100 ÚJ eviduje finanční leasing na strojní zařízení ROKAK. Společnost platí leasing v pravidelných měsíčních splátkách ve výši 1 742,00 CZK na základě leasingové smlouvy č. 148900098 ze dne 02. 03. 2017. K nahlédnutí nám byl doložen splátkový kalendář pro rok 2018.

Zůstatek účtu 331 100 tvoří čisté mzdy vůči zaměstnancům v celkové výši 956 724,00 CZK. Ověřeno na rekapitulaci mezd za 12/2018.

Zůstatky na účtech 333 100 a 333 200 tvoří závazky vůči zaměstnancům. Na účtu 333 100 ÚJ eviduje příspěvky na penzijní připojištění a životní pojištění zaměstnanců v celkové výši 27 667,00 CZK a na účtu 333 200 eviduje stravenky pro zaměstnance ve výši 32 671,00 CZK.

Zůstatek na účtu 336 100 tvoří odvody sociálního pojištění v celkové výši 393 851,00 CZK, ověřeno na rekapitulaci mezd.

Zůstatky účtů 336 200 až 336 203 tvoří odvody zdravotního pojištění jednotlivým zdravotním pojišťovnám v celkové výši 571 798,00 CZK. Ověřeno na rekapitulace mezd za prosinec 2018.

Zůstatek účtu 379 100 tvoří zákonné pojištění KOOPERATIVA v celkové výši 26 588,00 CZK. Jelikož se jedná o zákonné pojištění, není zde sepsána žádná pojistná smlouva.

U ověřování správnosti zaúčtování ostatních závazků jsme nenarazili na žádné nejasnosti.

Dílčí závěr

V této kapitole jsme provedli ověření pohledávek a závazků dle auditorských postupů. Při testování jsme ověřili přepočty cizoměnných faktur, dále jsme odsouhlasili saldokonta na obratovou předvahu a následně jsme testovali konfirmační dopisy, u kterých jsme zjistili drobné rozdíly, které nám ÚJ vysvětlila. Proto jsme tuto skutečnost vyhodnotili bez zjištění. Dalším testem bylo ověření nadhodnocení pohledávek a podhodnocení závazků. V tomto testování jsme zaznamenali chybu, kdy ÚJ evidovala náklad týkající se roku 2018 až v roce 2019. Jelikož se nejednalo o vysokou částku, upozornili jsme na to ÚJ a napsali jsme toto zjištění do dopisu vedení. U opravných položek k pohledávkám jsme narazili na významnou položku, která je

dlouhodobě po soudním řízení a zůstává beze změny. Doporučujeme ÚJ, aby tuto pohledávku trvale odepsala.

5 Závěr

Cílem bakalářské práce bylo obecně charakterizovat oblast auditu a popis hlavních kroků před a po ověření ÚZ auditorem. Hlavním cílem této práce bylo ověření pohledávek a závazků z pohledu auditora ve fiktivní společnosti JOKIDA s. r. o. Byla zde provedena kontrola účetnictví, zda ÚJ nenadhodnocuje své pohledávky, a naopak nepodhodnocuje své závazky. Dále bylo ověřeno, že ÚJ vede účetnictví v souladu s právními předpisy, a tudíž zobrazuje věrný a poctivý obraz účetnictví podniku.

Druhá kapitola byla zaměřena na obecnou charakteristiku auditu, legislativu, práva a povinnosti auditorů při provádění auditu a také zde byla zdůrazněna povinnost ověření ÚZ auditorem. Dále byl v této kapitole popsán celý auditorský postup od přijetí zakázky až po vydání auditorské zprávy.

Třetí kapitola byla zaměřena na charakteristiku pohledávek a závazků. Byly zde popsány jednotlivé druhy pohledávek a závazků, jejich ocenění, provádění inventarizací a účtování. V oblasti pohledávek byl kladen důraz na zákonné a účetní opravné položky, včetně odpisu. V závěru této kapitoly byl definován postup analýzy při provádění auditu v oblasti pohledávek a závazků.

Čtvrtá kapitola byla zaměřena na provedení auditu v oblasti pohledávek a závazků. Úvodem kapitoly bylo představení fiktivní společnosti JOKIDA s. r. o., kde byl popsán předmět podnikání a významní dodavatelé a odběratelé. Další části čtvrté kapitoly bylo provedení kontroly účtu v obrátové předvaze na saldokonta. Dále byl ověřen přepoččet cizoměnných vystavených a přijatých faktur, konfirmační dopisy od významných odběratelů a dodavatelů a kontrola faktur na přelomu účetního období. V oblasti pohledávek byla ověřena tvorba zákonných a účetních opravných položek.

Zjištění a doporučení

Po provedení praktické části byly zjištěny rozdíly v oblasti časového rozlišení. ÚJ zaúčtovala fakturu č. FP2019034 do nákladu roku 2019, i když se jedná o náklad roku 2018, dle vyúčtování poskytnutých služeb. Toto zjištění bylo zaznamenáno do dopisu vedení. Další zjištění při provádění kontroly bylo u konfirmačních dopisů, kde vznikly drobné rozdíly, které nám ÚJ vysvětlila a následně nám je odsouhlasili i dodavatelé. V oblasti opravných položek nebylo zaznamenáno žádné zjištění, ale auditoři doporučují, aby byly některé opravné položky trvale odepsány.

Seznam použité literatury

Odborné knihy

- [1] BAŘINOVÁ, Dagmar a Iveta VOZŇÁKOVÁ. *Pohledávky – právně – daňově - účetně*. 3. rozš. vyd. Praha: Grada Publishing, 2007. Finance pro praxi. ISBN 978-80-247-1816-3.
- [2] DRBOHLAV, Josef a Tomáš POHL. *Pohledávky z právního, účetního a daňového pohledu*. 2., přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2006. Daňová řada. ISBN 80-7357-162-5.
- [3] HAKALOVÁ, Jana. *Účetní závěrka a auditing*. Brno: Tribun EU, 2010. 146 s. ISBN 978-80-7399-144-9.
- [4] KRÁLÍČEK, Vladimír. *Zákon o auditorech. Komentář*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2015. 110 s. ISBN 978-80-7478-893-2.
- [5] MÜLLEROVÁ, Libuše. *Auditing pro manažery, aneb, Proč a jak se ověřuje účetní závěrka*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013. ISBN 978-80-7357-988-3.
- [6] PILÁTOVÁ, Jana a Jaroslav RICHTER. *Pohledávky a jejich řešení v podnikové praxi: praktická řešení a vzory, daňová a účetní problematika: vybraná související ustanovení*. 2. vyd. Olomouc: ANAG, 2011. 120 s. ISBN 978-80-7263-678-5.
- [7] ŠTOHL Pavel a KLIČKA Vladislav, *Maturitní okruhy z účetnictví 2015 pro studenty OA a SŠ s výukou účetnictví*. 8. vyd. Znojmo: Ing. Pavel Štohl, s.r.o., 2015. ISBN 978-80-87237-79-3.

Použité zákony

- [8] Zákon č. 93/2009 Sb., o auditorech
- [9] Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví
- [10] Zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách
- [11] ČÚS 017 – Zúčtovací vztahy
- [12] ČÚS 005 – Opravné položky

Elektronické dokumenty a ostatní

- [13] AZ DATA: *Opravné položky k pohledávkám* [online]. Copyright ©, 2015 [cit. 2019-04-25]. Dostupné z: <https://www.az-data.cz/clanky/opravne-polozky-k-pohledavkam>
- [14] BUSINESS.CENTER.CZ: *Český účetní standard pro podnikatele č. 017* [online]. Copyright ©, 2019 [cit. 2019-04-25]. Dostupné z: <https://business.center.cz/business/finance/ucetnictvi/ceske-ucetni-standardy/podnikatele/017.aspx>
- [15] ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA: *Kurzy devizového trhu* [online]. Copyright ©, 2019 [cit. 2019-04-25]. Dostupné z: <https://www.cnb.cz/cs/financni-trhy/devizovy-trh/kurzy-devizoveho-trhu/kurzy-devizoveho-trhu/index.html?date=31.12.2018>
- [16] DAUC: *Účtování v cizích měnách a problémy s tím spojené* [online]. Praha: Wolters Kluwer ©, 2010 [cit. 2019-05-04]. Dostupné z: <https://www.dauc.cz/dokument/?modul=li&cislo=107097&well=danarionline>
- [17] EPRAVO: *Co přináší nový zákon o auditorech* [online]. Praha, 2009 [cit. 2019-04-25]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/co-prinasi-novy-zakon-o-auditorech-56759.html>
- [18] FUČÍK & PARTNERS: *Odepisování a postupování pohledávek* [online]. Copyright ©, 2019 [cit. 2019-04-25]. Dostupné z: <https://www.fucik.cz/publikace/odepisovani-a-postupovani-pohledavek/>
- [19] KOMORA AUDITORŮ ČESKÉ REPUBLIKY: *Auditorské postupy* [online]. Copyright © [cit. 2019-04-25]. Dostupné z: https://www.kacr.cz/file/957/Cást%20_Auditorské%20postupy_souvislý%20text.pdf
- [20] OK-POHLEDÁVKY: *Účtování pohledávek* [online]. © Number One Digital, 2012 [cit. 2019-04-25]. Dostupné z: <http://ok-pohledavky.cz/uctovani-pohledavek/>
- [21] TESTY Z ÚČETNICTVÍ: *Slovníček účetních pojmů* [online]. Copyright ©, 2006 [cit. 2019-04-25]. Dostupné z: <http://www.testyzucetnictvi.cz/slovnicek-ucetnich-pojmu.php?pojem=pohledavka>
- [22] ÚČETNICTVÍ - Vše co student potřebuje vědět: *Charakteristika rozdělení a účtování závazků* [online]. Copyright ©, 2019 [cit. 2019-04-25]. Dostupné z: <http://ucetnictvi.studentske.cz/2008/10/charakteristika-rozdlen-tovn-zvazk.html>

- [23] ÚČTOVÁNÍ: *Účetní osnova pro podnikatele* [online]. Marshi [cit. 2019-05-05].
Dostupné z: <https://www.uctovani.net/ucetni-osnova.php>

Seznam zkratk

a.s.	akciová společnost
GBP	Britská libra
CZK	Česká koruna
č.	číslo
ČNB	Česká národní banka
ČÚS	České účetní standardy
DAL	dal
DHM	dlouhodobý hmotný majetek
DNM	dlouhodobý nehmotný majetek
DPH	daň z přidané hodnoty
DUZP	datum uskutečnění zdanitelného plnění
EU	Evropská unie
EUR	Euro
FEE	Foundation for Economic Education
FP	faktura přijatá
FÚ	Finanční úřad
FV	faktura vystavená
GAAP	Generally Accepted Accounting Principles
GBP	Britská libra
HB II	Handelsbilanzen II
IAASB	International Auditing and Assurance Standards Board
IAS	International Accounting Standards
IFAC	International Federation of Accountants
ISA	International standard on auditing

MD	má dáti
PLN	Polský zlotý
Sb.	Sbírka zákonů
s. r. o.	společnost s ručením omezeným
ÚJ	účetní jednotka
ÚZ	účetní závěrka
VBÚ	výpis z bankovního účtu

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo; - beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 10. 05. 2019

Dagmar Jokielová